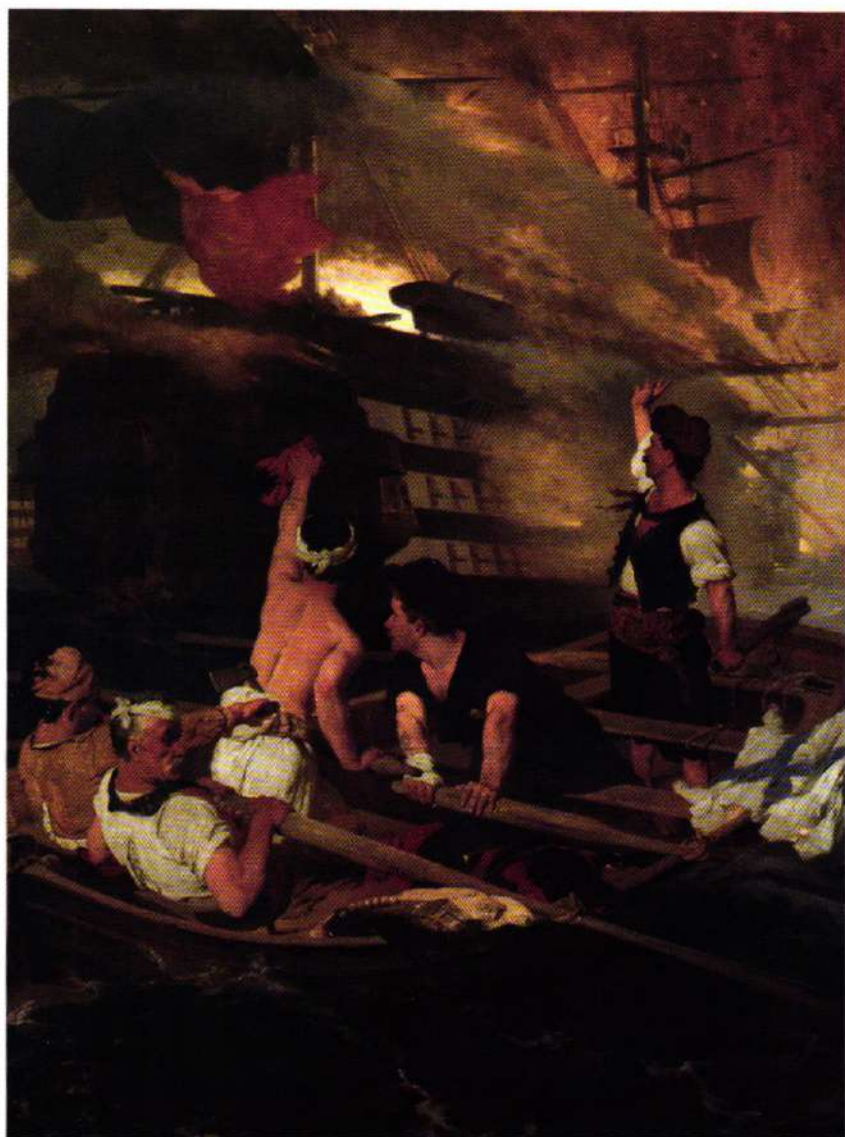

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

1821

2021

«Ἡ πυρπόλησις εἰς Χίον τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος ἀπὸ τὸν Κανάρην»

Τεῦχος 58B ΙΟΥΝΙΟΣ 2021

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ
ΧΙΟΣ

Μνήμη Νεομάρτυρος Μάρκου τοῦ ἐν Χίῳ
(Ι. Μητρ. Ναός Χίου 05.06.21)

Ἐπέτειος μετακομιδῆς λειψάνων Ἐθνομάρτ. Πλάτωνος (Φραγκιάδου)
(Ι. Μητρ. Ναός Χίου 19.06.21)

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Πρωτ. 1076
Αριθμ.
Διεκπ. 525

Έν Χίω τῇ 12ῃ Ἰουλίου 2021
Μνήμη Πρόκλου καὶ Ἰλαρίου τῶν μαρτύρων

Πρός
Τὴν Ἱεράν Σύνοδον
Τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Εἰς Ἀθήνας

"Τοῖς Ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῆ αὐτοῦ ἐθαυμάστωσεν ὁ Κύριος"

Δοξάζομεν τὸν Ἄναρχον Πατέρα καὶ τὸν Συνάναρχον Υἱὸν καὶ τὸ Ὁμοούσιον καὶ Συναΐδιον Πνεῦμα, τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Ζωοποιὸν καὶ Ἀδιαίρετον Τριάδα, ὅτι ἔδωκεν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν Δικαίους, Προφήτας, Αποστόλους, Ἱεράρχας, Διδασκάλους, Μάρτυρας καὶ Ὁσίους, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν χρόνων, ὅτε "διήλθομεν διὰ πυρός καὶ ὕδατος", κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πικρᾶς καὶ μακρᾶς δουλείας, "ἐξήγαγεν ἡμᾶς" εἰς ἐλευθερίαν διὰ τῆς θυσίας καὶ Ἱερομαρτύρων, ἐν οἷς Πρῶτος ἀνεδείχθη ὁ Ἱερομάρτυς καὶ Πατριάρχης τοῦ ἡμετέρου Γένους Γρηγόριος ὁ Ε', "ὁ Ἀρχηγός τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως", μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτυρησάντων "ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος" :

1. τοῦ Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Ἐφέσου Διονυσίου

Ὁ Ἐθνομάρτυς Μητροπολίτης Ἐφέσου Διονύσιος ἐγεννήθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα καὶ τὸ οἰκογενειακὸν του ἐπίθετον ἦτο Καλλιάρχης. Κατὰ τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Σπυρίδωνα Λάμπρου, «οὗτος ἦν Βυζάντιος τὴν πατρίδα ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας»¹. Ἡ οἰκογένεια τῶν Καλλιάρχων ἦτο μία ἐκ τῶν διαπρεπεστερῶν καταγομένη ἐκ τῆς νήσου Χίου.² Τὸ ἀκριβὲς ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ δὲν ἀναφέρεται εἰς τίνα γνωστὴν πηγὴν, ἀλλὰ προφανῶς πρέπει νὰ τοποθετηθῇ εἰς τὸ τρίτον τέταρτον τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἐπίσης, ἀγνοοῦμε ποῖον ἦτο τὸ βαπτιστικὸν ὄνομα του. Δυστυχῶς, τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν διὰ τὸν βίον τοῦ Διονυσίου, τὸν πρὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὡς Ἀρχιερέως Λαρίσης, εἶναι πολὺ περιορισμένα.

Ὁ Διονύσιος ἐμαθήτευσεν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Σχολὴν Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀπέκτησε μίαν ἰδιαίτερως ἐπιμελημένην μόρφωσιν³. Ἐκολούθησε τὴν ἱερωσύνην, πιθανὸν κατόπιν παροτρύνσεως τοῦ θείου του Μελετίου Γ' Καλλιάρχη, ὁ ὁποῖος διετέλει τότε Μητροπολίτης Λαρίσης (1769 - 1793).

Ὁ Παντελῆς Κοντογιάννης ἀναφέρει ὅτι ὁ Διονύσιος ἐξελέγη Μητροπολίτης Λαρίσης τὸ ἔτος 1794. Ἀντιθέτως, ὁ Κ. Ἄμαντος ἀπορρίπτει αὐτὸν τὸν ἰσχυρισμὸν, βασιζόμενος εἰς μίαν καταγραφὴν ἐνθυμήσεως ποῦ δημοσιεύθηκε τῷ 1929 ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην Θεσσαλιώτιδος, Ἰεζεκιὴλ Βελανιδιώτη

εις τήν «Θεολογίαν». Συμφώνως πρὸς αὐτήν, ὁ Διονύσιος ἦτο ἤδη Μητροπολίτης Λαρίσης τήν 1ην Ἰουλίου 1793, ὅτε ἐπισκέπτεται τήν Μονήν Ρεντίνης⁴.

Πρώτη μέριμνα τοῦ Διονυσίου, ὅτε ἀνεδείχθη Μητροπολίτης Λαρίσης, ὡς φιλακόλουθος καθὼς ἦτο καὶ βαθύτατα σεβόμενος τοὺς Ἁγίους, ὑπῆρξεν ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ναοῦ τοῦ πολιοῦχου τῆς πόλεως Ἁγίου Ἀχιλλείου. Τὸν ναὸν τοῦτον εἶχον πυρπολήσει οἱ Τοῦρκοι τῷ 1770 ὡς ἐκδίκησιν διὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ λεγόμενα Ὀρλωφικά καὶ ἔκτοτε ἠμποδίζον τὴν ἀνοικοδόμησίν του. Τοιοῦτοτρόπως, οἱ Χριστιανοὶ τῆς Λαρίσης δὲν εἶχον πλέον οὐδένα ναὸν διὰ τὰ ἐκκλησιασθῶσιν. Ὁ προκάτοχός του καὶ θεῖος του Μητροπολίτης Λαρίσης Μελέτιος εἶχε προσπαθήσει νὰ τὸν ἀνοικοδομήσῃ, ἄνευ ἀποτελέσματος, λόγῳ τῶν ἀντιδράσεων τῶν Τούρκων τῆς Λαρίσης. Ὁ Διονύσιος ἀντελήφθη ὅτι παραμένοντες οἱ Χριστιανοὶ τῆς Λαρίσης ἐπὶ τόσα ἔτη ἄνευ τινὸς ναοῦ, ὑπῆρχεν σοβαρὸς κίνδυνος ὅπως ἐξισλαμισθῶσιν οἱ πλέον χλιαροὶ ἐξ αὐτῶν. Ὅθεν ἔκρινεν ὅτι ἦτο ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη πρῶτον ὅπως ἐκδοθῆ σουλτανικὸν φερμάνιον, ἄνευ τοῦ ὁποῦο δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ οὔτε κἂν ἐπίσκευή ναοῦ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν. Τὸ ἐπέτυχε, λοιπὸν, καὶ ἀπὸ τὰς 27 Φεβρουαρίου 1794, ὅτε αὐτὸ διεβιβάσθη εἰς τὴν Λάρισαν, καὶ μετὰ τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα ἤδη εἶχεν συγκεντρώσει ἐξ ἐράνων ἤρχισε εἰς τὰς 5 Μαρτίου τὴν θεμελίωσιν καὶ ἐντὸς μόλις 36 ἡμερῶν ὁ ναὸς ἦτο ἔτοιμος. Ὁ Διονύσιος κατῴρθωσεν ὅπως κινητοποιήσῃ τοὺς Λαρισαίους Χριστιανοὺς οὐχὶ μόνον ἵνα προσφέρωσιν τὸν ὀβολὸν τοὺς κατὰ τὰ χαλεπὰ ἔτη τῆς Τουρκοκρατίας, ἀλλὰ καὶ ἵνα ἐργασθῶσιν ὅλοι ἐν ταυτῷ, προσφέροντες ἐθελοντικὴν ἐργασίαν, ὅπως ἀνεγερθῆ ὁ ναὸς ἐντὸς συντομοτάτου χρονικοῦ διαστήματος. Αὕτη ἡ ταχύτης ἐδικαιολογεῖτο ἐκ τοῦ ὅτι ἡ διορατικότης τοῦ Διονυσίου διέβλεπεν ὅτι οἱ Τοῦρκοι τῆς Λαρίσης ἔμελλον νὰ ἀντιδράσωσιν καὶ θὰ προσεπάθουν νὰ ἀνακαλέσωσιν τὴν ἄδειαν. Τὴν ἐπιτυχίαν του ὅπως ἀποκτήσῃ πάλιν ἡ Λάρισα χριστιανικὸν ναὸν παρ' ὀλίγον θὰ τὴν ἐξεπλήρωνε μὲ τὴ ζωὴν του ὁ Διονύσιος. Ἐξηγριωμένοι οἱ Τοῦρκοι ἐναντίον του, ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ μετὰ πυροβόλου ὄπλου ἄνευ ἐπιτυχίας.⁵ Διὰ τὰ μὴν ἐξάπη πλέον τὴν τουρκικὴν ἐκδικητικὴν ἐν τῇ παρουσίᾳ του εἰς τὴν Λάρισαν, ἐκαλεῖτο συχνῶς ὡς Συνοδικὸς ἀπὸ τὸν Πατριάρχην καὶ οὕτως διέμενεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα, ὅπως συμπεραίνουσιν οἱ Κ. Ἀμαντος καὶ Ἀρχ. Ἰ. Ἀνδρεάδης ⁶.

Μεταξὺ ἄλλων ἐκδοθέντων παλαιῶν χρονικῶν σημειωμάτων περὶ Λαρίσης ἀπὸ τὸν ἱστοριοδίφην Ν. Ι. Γιαννόπουλον εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὴν ποιμαντικὴν δρᾶσιν τοῦ Διονυσίου: «Μετὰ παρέλευσιν εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ χριστιανοὶ ἔστεροῦντο τὴν ἱερὰν ταύτην παραμυθίαν καὶ μόνον τὰς ἐπίσημους ἑορτὰς ἔτρεχαν εἰς τὰ περίξ χωρία μίαν ὥραν μακρὰν διὰ τὰ λειτουργηθῶσιν, ἀνεκτίσθη ὁ ναὸς οὗτος τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλείου ἐπὶ Σελίμ Γ' διὰ φροντίδος τοῦ ἀξιεπαίνου Μητροπολίτου Λαρίσης Διονυσίου τοῦ Καλλιάρχου κατὰ τὸ 1794 ἔτος, ὁπότε ὁ καλὸς οὗτος ποιμὴν ἀνήγειρε καὶ τὸ παλαιὸν ἑλληνικὸν σχολεῖον»⁷. Ἐπίσης, ὁ λόγιος Κωνσταντῖνος Κούμας, ἐγκωμιάζων τὴν ποιμαντορίαν του εἰς τὴν Λάρισαν, γράφει: «Ἡ Λάρισα κηρύττει τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς φιλομαθίας σου τὰ θαυμάσια ἔργα»⁸.

Ἀποθανόντος τοῦ Ἐφέσου Μακαρίου ἐκλέγεται ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ψήφοις κανονικαῖς ὁ Λαρίσης Διονύσιος (ὁ Καλλιάρχης), τῷ 1803 κατὰ Σεπτέμ-

βριον ἐπινεμήσεως ἐβδόμης»9. Ὁ Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιος ἀναφέρει τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Διονυσίου, τὰ ὁποῖα ἀφενδὸς φανερῶνουν τὴν δικαιολογημένην ἀγάπην τοῦ Λαρισαϊκοῦ ποιμνίου του πρὸς αὐτὸν καὶ ἀφετέρου ἀποκαλύπτουν τὰς πολυμύχθους προσπάθειας αὐτοῦ, διὰ τὰ εἶναι ἄξιος ποιμὴν : «Ὁ ἅγιος Ἐφέσου κύριος Διονύσιος ἀφίνων τὴν Λάρισαν διὰ τὰ προβιβασθῆ εἰς τὴν Ἐφεσον, ἀφῆκεν ἀπαρηγόρητον λύπην εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἐκείνης τῆς παροικίας. Εἶναι δὲ ἐνδοξος Ἀρχιερεὺς μᾶλλον διὰ τὴν προστασίαν, ὅπου δεικνύει πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους καὶ πρὸς τὰ σχολεῖα καὶ διὰ τὸν ζῆλόν του πρὸς τὰς προόδους τοῦ Γένους εἰς τὰς μαθήσεις, ἢ διὰ τὸ εὐγενές τῆς οἰκογενείας του καὶ διὰ τὸ λαμπρὸν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ θρόνου, μὲ τὸν ὁποῖον ἀντημείφθησαν αἱ ἀρεταὶ του»10.

Ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ἀφιερώνει εἰς τὸν Διονύσιον τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου του "Κατήχησις" τῷ 1813. Αναφερόμενος εἰς τὸ ποιμαντικὸν ἔργον τοῦ Διονυσίου εἰς τὴν Ἐφεσον, ἐγκωμιάζει αὐτὸν ὅτι διατελεῖ «ποτίζων οὕτω καὶ φυτοκομῶν καὶ προάγων τοῦ Χριστοῦ τὴν φυτείαν, ὡς ἄλλος Παῦλος καὶ Ἀπολλῶς, εἰς τοιοῦτους μάλιστα δυσκολοτάτους καιροὺς, ὁ ἀληθὴς ἐκείνων διάδοχος»11. Συμπληρῶνει δὲ ὁ Κωνσταντῖνος Κούμας ἐπαινῶν καὶ αὐτὸς τὴν ἐπισκοπικὴν δρᾶσιν τοῦ Διονυσίου εἰς τὴν Ἐφεσον, γράφων τῷ 1814 : «Ἡ Ἐφεσσος χαίρει κατὰ τὸ παρὸν τὴν ἀγαθὴν Σου ποιμαντορίαν»12.

Κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Βασιλείου Μυστακίδη «Ὁ αἰοίδιμος (Ἐφέσου Διονύσιος) ἦν παιδεῖα καὶ ἀρετῇ κεκοσμημένος. Συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐδραΐωσιν τοῦ ἐν Κυδωνίαις Ἑλληνικοῦ Σχολείου»13. Ὁ Κωνσταντῖνος Βοβολίνης ἀναφέρει ὅτι «ἦτο λίαν πεπαιδευμένος»14. Ὁ Κωνσταντῖνος Κούμας τὸν προσφωνεῖ «Φιλόμουσε Ἱεράρχα»15. Ὁ Ἐμμανουὴλ Κωνσταντινίδης ἐκθειάζων τὴν συμβολὴν τοῦ Ἀρχιερέως Διονυσίου εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους γράφει τὰ ἀκόλουθα : «Διακριθεὶς διὰ τὴν μόρφωσίν του καὶ τὴν στοργὴν του διὰ τὴν παιδείαν, ἴδρυσε σχολεῖα καὶ ἐβοήθησε πολλὰ ἄλλα διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν των (ἐβοήθησε τὰς σχολὰς Λαρίσης καὶ Τυρνάβου, ὡς καὶ τὰ σχολεῖα Περγᾶμου, Βρυούλλων, Μαγνησίας καὶ Κυδωνίων). Ἦτο ὑπέρμαχος τῆς νέας μεθόδου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Ὑπεστήριξε μετὰ δυνάμεως τὸν Βενιαμὴν τὸν Λέσβιον καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων»16. Ὁ Κωνσταντῖνος Κούμας γράφει στὸν πρόλογο τῆς μεταφράσεως τοῦ «Ἀγάθωνος Βειλάνδου» ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Διονύσιον : «Ἄλλοι, πανιερώτατε Δέσποτα, κοσμοῦνται ἀπὸ βαθμοὺς ἢ καὶ ἀπὸ γένους λαμπρότητος, Σὺ δὲ ἐκόσμησας ἐκεῖνα μὲ τὰς ἀρετάς Σου καὶ τὰς ἀνέδειξας ἀφορμὴν ἀναπτύξεως τῆς ἐμφύτου καλοκαγαθίας σου»17.

Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Φιλήμονα, ὁ Διονύσιος ἔγινε μέλος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ὅτε ἀπὸ ἐπιστολὴν σταλεῖσαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπληροφορήθη ὅτι τὴν ἡγεσία αὐτῆς εἶχεν ἀναλάβει ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης18. Οἱ ἱστοριογράφοι τοῦ Ἀγῶνος, ὅπως ὁ Σπυρίδων Τρικοῦπης, ἀναφέρουσιν ὅτι τὴν 9ην Μαρτίου 1821, δηλαδὴ μόλις ἔγινε γνωστὴ ἡ Ἐπανάστασις εἰς τὰς παραδουναβλίους ἡγεμονίας, ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε' ἔλαβεν ἓνα Σουλτανικὸν φερμάνιον, τὸ ὁποῖον ἄνευ ἐξηγήσεων διέταξε αὐτὸν ἵνα ἀποστείλῃ εἰς τὰς Τουρκικὰς ἀρχὰς ὀρισμένους Ἀρχιερεῖς. Συμφώνως πρὸς τὸν Τάσον Γριτσόπουλον «τὸ γεγονός συνέβη ὀλίγον βραδύτερον, αἱ δὲ συλλήψεις τῶν ἀρχιερέων ἐγένοντο τμηματικῶς καὶ διαδοχικῶς»19.

Ο Χιογενής Έφεσος Διονύσιος εκείνην τὴν περίοδον ἦτο Συνοδικὸς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἢ τοῦλάχιστον ἐκ τῶν πρῶτων οἱ ὁποῖοι ἐφυλακίσθησαν εἰς τὰς 10 Μαρτίου. Αὐτὸ δύναται νὰ τεκμηριωθῆ ἀσφαλῶς, ἀφοῦ, ἂν καὶ Συνοδικός, δὲν συναντῶμεν τὴν ὑπογραφὴν του εἰς οὐδὲν ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τὰ ὁποῖα φαινομενικῶς καὶ ὑποχρεωτικῶς ἀπεκήρυσσαν τὸν Ἀγῶνα²⁰. Συμφώνως πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Χρυσόστομον Παπαδόπουλον, ἡ φυλάκισις αὐτοῦ ἐγένετο μετὰ τινὰς ἡμέρας καὶ συγκεκριμένως: «Τῇ 24ῃ Μαρτίου 1821 ἐφυλακίσθη ὁ διαπρεπὴς μητροπολίτης Ἐφέσου Διονύσιος Καλλιάρχης, μέλος ὧν τότε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως»²¹. Συμφώνως πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Βοβολίνην ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ Β' διέταξεν ὡς πρῶτου ἐξ ὄλων τὴν σύλληψιν τοῦ Ἐφέσου Διονυσίου. Συγκεκριμένως γράφει: «... ὁ Σουλτάνος πληροφορηθεὶς τὰ ἐν Μολδοβλαχία συμβαίνοντα, διέταξε τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισιν τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου Διονυσίου Καλλιάρχου. ... Ὅπως συνέβαινε πάντοτε, ἡ ἀγριωτέρα ἐκδήλωσις τοῦ μίσους τοῦ κατακτητοῦ ἐστράφη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἐγνώριζεν ὁ Σουλτάνος ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ συνεγερθῆ τὸ ἔθνος, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκκινήσῃ τὸ Γένος διὰ μίαν μεγάλην προσπάθειαν χωρὶς τὴν συμπαράστασιν καὶ χωρὶς τὴν συμμετοχὴν τῶν Ἑλλήνων ἱερωμένων, ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου ἀπλοῦ ἱερέως οἰουδήποτε Ἑλληνικοῦ χωρίου»²². Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἰωάννης Ἀνδρεάδης γράφει ὅτι ὁ Διονύσιος συνελήφθη τὴν τετάρτην ἐβδομάδα τῶν Νηστειῶν, δηλαδὴ εἰς τὰς 10 Μαρτίου 1821, ἀπὸ τὸν Μπασταντζέπασα εἰς τὴν οἰκίαν του εἰς τὰ Θεραπειὰ Κωνσταντινουπόλεως. Αἰτιολογῶν διατὶ διετάρχη ἡ σύλληψις του ἀποδίδει αὐτὴν εἰς τρεῖς λόγους: α) διότι ὑπῆρξε μέλος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, β) ἀνήκε εἰς Φαναριώτικον γένος καὶ γ) διατὶ ὁ ἀδελφός του Γρηγόριος Καλλιάρχης ὑπῆρξεν τοποτηρητὴς ἡγεμῶν τῆς Μολδαβίας τῷ 1806²³.

Καὶ πάλιν, κατὰ τὸν Ἀρχιμανδρίτην Ἰωάννην Ἀνδρεάδην, ὁ Ἐφέσος ὠδηγήθη εἰς τὴν φυλακὴν «διατηρῶν ἀκμαῖον τὸ θάρρος του»²⁴. Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῆς φυλακῆς τὸ φρόνημα αὐτοῦ παρέμεινεν γενναῖον καὶ μετὰ φιλαδελφίας προσεπάθει ὅπως ἐνισχύσῃ καὶ τοὺς ἄλλους κρατούμενους. Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν φυλακὴν ὡς νέος ὄμηρος ὁ Ἀγγιάλου Εὐγένιος, ὁ Διονύσιος ἀπηύθυνε εἰς αὐτόν τοὺς ἐξῆς ἐνθαρρυντικοὺς λόγους: «Πλησίασον, ἀδελφέ, δὲν εἶσαι μόνος ἐδῶ, ἰδοὺ καὶ ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος καὶ ὁ Δέρκων Γρηγόριος καὶ ἐγώ. Ἐλθὲ καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν νὰ δοξάσωμεν τὸν Κύριον καὶ εἶθε νὰ εἴμεθα ἡμεῖς τὰ μόνα πρὸς σωτηρίαν τοῦ λαοῦ τοῦ θύματα»²⁵. Οἱ τελευταῖοι λόγοι αὐτοῦ ἀποκαλύπτουσιν ὅτι εἶχε πλήρη συνειδησιν ὅτι ὁδεύει πρὸς τὸ μαρτύριον. Ἐν μαρτύριον, εἰς τὸ ὁποῖον βαδίζει ἐκουσίως, παρακαλῶν τὸν Κύριον, ὄχι διὰ τὴν δικὴν του σωτηρίαν καὶ ἀπελευθέρωσιν, ἀλλὰ προσευχόμενος ὅπως ἡ δικὴ του θυσία καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχιερέων κορέσῃ τὴν δίψαν διὰ αἷμα τῶν πιστῶν τοῦ Ἀλλάχ καὶ νὰ μὴν ξεσπάσῃ ἐπὶ τοῦ ποιμνίου τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὑπῆρξεν πρᾶγματι ἐκούσιον καὶ συνειδητὸν τὸ μαρτύριον τοῦ Διονυσίου, διότι, ὅπως ὁ ἔθνομάρτυς Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε', ὁμοίως καὶ αὐτὸς εἶχεν ἐπίγνωσιν τοῦ κινδύνου ὁ ὁποῖος ἐπέλαυνε καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ εἶχεν προσπαθήσει νὰ διαφύγῃ ὅσον ἦτο ἀκόμη καιρὸς διασωζῶν τὴν ἐπίγειον ζωὴν του. Εἶχεν τὴν ἐπιλογὴν νὰ κρυβῆ εἰς τινὰ ἀσημον χριστιανικὴν οἰκίαν ἐντὸς τῆς Κωνσταντινου-

πόλεως ἢ νὰ καταφύγη εἰς τινὰ εὐρωπαϊκὴν πρεσβείαν ζητῶν ἄσυλον. Θὰ ἠδύνατο μετημφιεσμένος ἐντὸς μικροῦ πλοιαρίου ἀπὸ τὰ παρά τὴν θάλασσαν Θεραπειὰ νὰ διαφύγη πρὸς ἄγνωστον κατεύθυνσιν. Ἀντιθέτως, προετίμησε νὰ ἀναμένη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τὴν σύλληψίν του, προκειμένου νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὴν νὰ ξεσπᾶσῃ ἡ γνωστὴ ἰσλαμικὴ θηριωδία ἐπάνω εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ τῆς Μητροπόλεώς του, τῆς Ἐφέσου.

Κατὰ τὸν Γάλλον Φρανσουὰ Πουκεβίλ: «Σκοτεινὸν ὑπόγειον δωμάτιον, προωρισμένον ὄν νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν βασανιστηρίων, ἐχρησίμευε κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον, ὡς δεσμοτήριον τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δέκα τὸν ἀριθμὸν, καὶ ὀκτῶ πρωτοπαπάδων ... Δῆμιοι δέ, παρακολουθοῦμενοι ὑπὸ πολλῶν κακούργων βοηθῶν, καὶ ἔχοντες προπορευομένους φανοὺς ἐκ ρητίνης, εἰσῆγοντο ἐν τοῖς δεσμοτηρίοις καὶ παρεκάθηντο τοῖς θύμασιν αὐτῶν ... Χωρὶς ν' ἀπαγγεῖλῃ τις τὴν ἐλαχίστην κατὰ τῶν μαρτύρων κατηγορίαν ... Εἰς οὐλεμάς προτείνει μόνον τὴν ἐξώμοσιν, ὡς τὸ μόνον μέσον τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τε τῶν βασανιστηρίων καὶ τοῦ ἀναποφεύκτου θανάτου. Μὴ ἀποκρινόμενων τῶν θυμάτων, τότε οἱ δῆμιοι ἐπιλαμβάνονται ἀμέσως τοῦ ἔργου των. ... Συνάμα δὲ κρεουργοῦσι διὰ πεπυρακτωμένων πυραγρῶν τὸν Διονύσιον Καλλιάρχην, Ἀρχιεπίσκοπον Ἐφέσου ... Οἱ δὲ κακούργοι βοηθοὶ τῶν δημίων ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ δὲν μένουσιν ἄργοι. Τούναντίον μάλιστα ἐκτελοῦσι καὶ οὗτοι, ὅπως κάλλιον δύνανται, τὰς διαταγὰς τῶν κυρίων των, τύπτοντες καὶ φραγελῶνόντες καὶ ἐξυβρίζοντες τὰ θύματα. Ἐπειτα δὲ διακόπτουσι πρὸς στιγμὴν τὰ βασανιστήρια, πλησιάζουσι μετὰ προσποιημένης λύπης τοὺς μάρτυρας, θρηνοῦσι τὴν ἐπιμονὴν των, τοὺς ἐξορκίζουσι νὰ ἐνδώσωσι καὶ νὰ ἐξωμώσωσι θρησκείαν. "Εἴμεθα ἔτοιμοι, ἀποκρίνονται οἱ νέοι Μακκαβαῖοι, νὰ ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς θρησκείας τῶν πατέρων μας." Ἐν τῇ ἀπαντήσῃ ταύτῃ ἡ λύσσα τῶν τε οὐλεμάδων καὶ τῶν δημίων δὲν εἶχεν ὄρια. Πρὸς ἱκανοποίησιν δὲ τοῖς ἐξυβρισθείσης θρησκείας καὶ τοῦ μαινομένου ὄχλου διατάσσουσι τέλος τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς»²⁶.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἃς προσθέσωμεν τὸ πῶς ἀποδίδει τὸ σχετικὸν ἱστορικὸν περιστατικὸν εἰς ἐκ τῶν σπουδαιότερων νεοελλήνων συγγραφέων, ὁ Φώτιος Κόντογλου: « Στὶς 9 Μαρτίου (ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος Ε') πῆρε ἓνα σουλτανικὸ φερμάνι πού τὸν πρόσταζε νὰ στείλῃ στὸν διοικητὴ τῆς Πόλης Ρεῖζ ἐφέντη τοὺς παρακάτω δεσποτάδες: τὸν Ἐφέσου Διονύσιον, τὸν Δέρκων Γρηγόριον, τὸν Νικομηδείας Ἀθανάσιον, τὸν Θεσσαλονίκης Ἰωσήφ, τὸν Τυρνόβου Ἰωαννίκιον, τὸν Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεον καὶ τὸν Ἀγχιάλου Εὐγένιον, ἐν ὧν ἕξ. Σημείωσε πῶς ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα εἶχε βγάλει ἓνα μυστικὸ φερμάνι πού διαβάστηκε στὰ τζαμιά, καὶ πού πρόσταζε τοὺς Τούρκους ν' ἀγοράσουνε ἄρματα, πουλώντας, στὴν ἀνάγκη, καὶ τὰ παπλώματά τους. Οἱ δεσποτάδες, πού εἴπαμε, παραδεχθῆκανε προθυμερὰ νὰ πᾶνε στὸν Τούρκο διοικητὴ. Παρουσιάστηκε λοιπὸν, στὸν Ρεῖζ - ἐφέντη, κι ἐκεῖνος πρόσταξε νὰ τοὺς κλείσουν σ' ἓνα τούρκικο σπίτι, καὶ νὰ μὴν ἔρχεται κανεὶς σὲ συνάφεια μαζί τους, παρεκτὸς ἀπὸ τοὺς διάκους τους πού τοὺς ὑπηρετοῦσανε. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες τοὺς πῆγανε καὶ τοὺς φυλακώσανε στὶς φυλακὲς τοῦ Μοστατζήμπαση. Αὐτὴ ἡ φυλακὴ ἦταν ἓνα μπουντρούμι κάτω ἀπὸ τὴ γῆ, κι ἐκεῖ μέσα βασανίζανε οἱ Τούρκοι τοὺς δυστυχισμένους καταδίκους ... Ἐνας οὐλεμάς μονάχα μιλοῦσε στοὺς καταδικασμένους καὶ τοὺς ἔλεγε ν' ἀρνηθοῦνε τὴν πίστη τους,

γιατί μονάχα μ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ γλυτώνανε ἀπὸ τὰ βασανιστήρια κι ἀπὸ τὸ χάρο. Ἐκεῖ ποῦ μιλοῦσε, ἔκανε πῶς λυπότανε, καὶ ξόρκιζε τοὺς μελλοθανάτους νὰ λυπηθοῦνε τὴ ζωὴ τους. Ἄν ἐκεῖνοι στεκόντανε μὲ ἀντρεία καὶ λέγανε πῶς θὰ πεθάνουνε γιὰ τὴν πίστη τους, οἱ Τοῦρκοι τοὺς φτύνανε, τοὺς βρίζανε, τοὺς χτυποῦσανε, τοὺς κλωτσούσανε. Λοιπὸν, μέσα σ' αὐτὸ τὸ μπουντρούμι σφαλίξανε τοὺς δεσποτάδες»²⁷.

Συμφώνως πρὸς βιβλίον, δυστυχῶς ἀγνώστου συγγραφέως, τὸ ὁποῖον ἔχει τίτλον: «Περὶ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε'», καταγράφονται τὰ ἀκόλουθα: «Ἐντὸς ὑγροῦ ἡμιῦπογειοῦ, φωτιζομένου ἀμυδρῶς ἐκ κρεμαμένης κανδήλας, ἔκειντο χαμαὶ ἄνευ στρωμνῶν ἀλυσοφόροι, πενιχροί, κατακονιορτισμένοι καὶ μὲ χάσκοντα τραύματα, οἱ ἀρχιερεῖς, ὁ Διονύσιος Καλλιάρχης, ὁ Ἐφέσου, ὁ Δέρκων Γρηγόριος, ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος, ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωσήφ, ὁ Τυρνόβου Ἰωαννίκιος, ὁ Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος ὁ Πρῶτος, ὁ Ἀγχιάλου Εὐγένιος, καὶ διάφοροι ἄλλοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπηρέται»²⁸.

Οἱ δῆμοι, διὰ νὰ δελεάσωσιν τοὺς κρατούμενους Ἀρχιερεῖς καὶ νὰ παρακινήσωσιν αὐτούς, ἵνα ἐξισλαμισθῶσιν, ὑπισχνοῦνται αὐτοῖς δόξας κοσμικὰς καὶ ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐχορήγει αὐτοῖς ὁ πανίσχυρος Σουλτάνος. «Καὶ ὅταν οἱ δῆμοι τοὺς ἐπρότειναν νὰ ἐξωμόσουν τὴ θρησκεία τους, τὴν ὁποῖαν ὁ Σουλτάνος θεωρεῖ καὶ ἐκήρυξε ἀσυμβίβαστον πρὸς τοὺς νόμους τοῦ κράτους, αὐτοὶ ὡς Μακκαβαῖοι ἀπεκρίθησαν: "Εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς θρησκείας τῶν Πατέρων μας" (Γούδα, Παράλληλοι Βίοι Τόμος Α' σελ. 76). Τοὺς ὀμιλοῦν κατόπιν οἱ δῆμοι περὶ τῆς δόξης τοῦ Σουλτάνου: "Ἄχ τῆς δόξης", ἀνεφώνησεν ὁ Διονύσιος Καλλιάρχης, "τῆς δόξης, ὦ πόσον ὠραία εἶναι αὐτή, ἀλλὰ ἐκεῖ, ἐκεῖ βλέπω τὴν ἀληθῆ δόξαν. Ἐκεῖ ἐν τῷ οὐρανῷ διανοίγω τὰ ἀνάκτορα τοῦ Βασιλέως μου, καθημένου ἐν τῇ ἀπειρῷ Αὐτοῦ δόξει, ἐκ δεξιῶν τοῦ αἰωνίου Πατρὸς τῶν πάντων. Κακόμοιροι ἄπιστοι! Εὐλογήσατε τὸν Θεὸν μου, ἐξωμόσατε τὸν ψευδῆ ὑμῶν Προφήτην" (Γούδα παράλληλοι βίοι, τόμος Α')²⁹. Ὁ μακαριστὸς Πρωτοπρεσβύτερος Μάρκος Βασιλάκης, ἐκθειάζων τὸν ἥρωισμὸν τοῦ Διονυσίου, βασιζόμενος εἰς τοὺς προαναφερθέντας λόγους τοῦ Διονυσίου, γράφει: «Δὲν εἶναι κατώτερα τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Καλλιάρχου, ... ἀπὸ τὰ λόγια τὰ ὁποῖα ἡ λαϊκὴ μούσα ἔθεσεν εἰς τὸ στόμα τοῦ ἥρωος τῆς Ἀλαμάνας Ἀθανασίου Διάκου "πᾶτε καὶ σεῖς κ' ἡ πίστη σας, μουρτάτες νὰ χαθῆτε, κι ἐγὼ γραικὸς γεννήθηκα, γραικὸς θὲ ν' ἀποθάνω"»³⁰.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκος προσθέτει : «... Οἱ δύο αὐτοὶ Χῖοι κληρικοὶ (ὁ Ἐφέσου Διονύσιος καὶ ὁ Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος) ... ὑπέφεραν κλεισμένοι στὴ φυλακὴ μὲ τοὺς ἄλλους ἁγίους ἀρχιερεῖς καὶ πρωτοπρεσβύτερους, φρικτῶδη βασανιστήρια κατὰ τὴν μαρτυρίαν Εὐρωπαίων συγγραφέων»³¹.

Κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, στίς 10 Ἀπριλίου 1821, μετὰ τὸν ἀπαγχονισμὸν τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', ἀπηγχονίσθησαν, ἐπίσης, ἄλλοι τρεῖς ἀρχιερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τὰς 10 Μαρτίου. Ὁ Ἐφέσου Διονύσιος Καλλιάρχης «κατὰ τὸ Ἰχθυοπωλεῖον» ἢ «Μπαλοῦκ - Παζάρ» δηλαδὴ στὴν κεντρικὴ ἀγορὰ τοῦ Πέρα, ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος «κατὰ τὸ Παρμάκ - Καπί», καὶ ὁ Ἀγχιάλου Εὐγένιος, «ἐν Γαλατᾷ»³². Ὁ Γάλλος ἱστορικὸς Φ. Πουκεβίλ μαρτυρεῖ ὅτι : «Τοὺς ἐξάγουσι τῆς φυλακῆς. Οὗτοι δέ, ὀδεύοντες εἰς τὸ μαρτύριον, προσεύχονται. καὶ τέλος ... ἀπαγχονίζονται ...»³³.

Ἡ εὐσέβεια τοῦ Διονυσίου καὶ ἡ τιμὴ πρὸς τὰ ἱερά λείψανα τῶν Ἁγίων ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τὸ ἐξῆς περιστατικόν: τὴν ὥραν ποῦ ὁδηγοῦνταν πρὸς τὸ Μαρτύριο, ἀνησυχῶν μήπως, πρὶν ἢ μετὰ τὴν ἐκτέλεσίν του, ἀρπαγῇ τὸ ἐγκόλπιον του, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ ἐσωτερικόν του περιεῖχε ἅγια λείψανα, καὶ βεβηλωθῶσιν αὐτὰ ἀπὸ τοὺς μουσουλμάνους, ἐμερίμνησε νὰ διασώσῃ αὐτό. Ἐστράφη πρὸς τὸν πιστὸν ἀρχιδιάκονόν του, ὁ ὁποῖος τὸν συνώδευε βαδίζων πλησίον του, καὶ κρυφίως, ἵνα μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸς ἀπὸ τοὺς Τούρκους φρουροὺς, ἐτοποθέτησε εἰς τὰς χεῖρας του τὸ πολύτιμον αὐτὸ ἐγκόλπιον³⁴.

Συμφώνως πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Βοβολίνην, ὁ Ἐφέσου Διονύσιος πρὶν τὸν ἀπαγχονίσουν «ἀπηύθυνε λόγον πρὸς τὸν μαινόμενον τουρκικὸν ὄχλον, προτρέπων αὐτὸν ὅπως παύσῃ τοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμοὺς»³⁵. Αὐτὸ ὑπῆρξε μία τῶν πολλῶν ἀποδείξεων ὅτι ὁ Διονύσιος ἦτο πραγματικὸς ποιμὴν τῆς λογικῆς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀδόλου ἀγάπης του, ἀφοῦ, πρὸ τῆς δυσκόλου ὥρας τοῦ Μαρτυρίου του, δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ διὰ νὰ παύσῃ ὁ διωγμὸς τῶν ἀδελφῶν του Χριστιανῶν.

Ὁ Διονύσιος προετίμησε νὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ νὰ στεφανωθῇ ἀπὸ Αὐτὸν μὲ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. Εἰς τὴν φυλακὴν προετάθη εἰς αὐτὸν πολλακίς ὅπως ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν καὶ ὅπως ἐξωμόσῃ εἰς τὸ Ἰσλάμ, ὅμως ἐκεῖνος ἀπέρριψεν αὐτὸ μετὰ γενναιότητος ὁμοίας πρὸς τὸν ἠρωισμὸν τῶν πρώτων Χριστιανῶν μαρτύρων. Ἡ σταθερὰ προσήλωσις αὐτοῦ πρὸς τὸ μαρτύριον δὲν ἐκάμφθη οὔτε τὴν ὑστάτην στιγμὴν, ὅταν, κατὰ τὸ τουρκικὸν ἔθιμον ὁ δῆμιος πρὶν σφίξῃ τὴν θηλιάν τὸν ἐρώτησε διὰ τελευταίαν φορὰν, ἂν γίνεται μουσουλμάνος, προκειμένου νὰ σωθῇ. Ὅμως, ὁ Ἀρχιερεὺς τῆς Ἐφέσου ἠρνήθη σθεναρῶς, προτρέπων τὸν δῆμιον νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον εἶχε διαταχθεῖ νὰ ἐκτελέσῃ³⁶.

Προτοῦ τὸν κρεμάσουν, εἰς τὸ στήθος τοῦ Μητροπολίτου Διονυσίου ἐτοποθέτησαν ὑβριστικὴν ἐπιγραφὴν, ἡ ὁποία ἀνέφερεν ὅτι ἐτιμωρήθη ὡς προδότης τοῦ Σουλτάνου καὶ ἀποστάτης. Συμφώνως πρὸς ἀναγραφὴν - ἐνθύμησιν εἰς ἡμερολόγιον τῶν παραμονῶν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἔχουν καταγραφεῖ τὰ ἐξῆς : «1821 Ἀπριλίου 10 ἀνήμερα τὸ Πάσχα ἐκρέμασαν τὸν κύρ Γρηγόριο Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως καὶ τρεῖς ἀρχιερεῖς, Ἐφέσου Ἄνθιμον (1), Νικομηδεῖας Ἀθανάσιον, Ἀγχιάλου Εὐγένιον. Ἀποκεφάλισαν καὶ τὸν Μέγα-Μπάλο (Ζινγημπανο [;]) Παναγιωτάκη Καπι-κεχαγιά τοῦ Μιχαήλ β. [1] Ἐφέσου ἦτο ὁ Διονύσιος Καλλιάρχης»³⁷. Μὲ τὸν ἴδιον γραφικὸν χαρακτήρα ἐγινε διόρθωσις στὸ «Ἐφέσου Ἄνθιμος» στὸ ὀρθὸ «Ἐφέσου ἦτο ὁ Διονύσιος Καλλιάρχης».

Τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὅπως καὶ τὰ σῶματα τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων δύο Ἀρχιερέων, παρέμειναν κρεμάμενα ἐπὶ τριήμερον, κατὰ τὴν προσφιλεῖ τουρκικὴν συνήθειαν, πρὸς ἐκφοβισμὸν τῶν Χριστιανῶν Ἑλλήνων τῆς Πόλης. Μετὰ τὴν ἀποκαθῆλωσιν αὐτῶν, ἀφοῦ ἐσύρθησαν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ διεπομπεύθησαν κατὰ τρόπον ἀτιμωτικὸν ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν καὶ τὸν Ἑβραϊκὸν ὄχλον, κατόπιν ἐρρίφησαν εἰς τὴν θάλασσαν. Συμφώνως πρὸς μίαν προφορικὴν παράδοσιν, μετὰ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ σῶμα τοῦ Διονυσίου καὶ τῶν δύο ἄλλων Ἀρχιερέων, ἴσως καὶ ἄλλων, ἐνετοπίσθησαν καὶ ἀνεσύρθησαν ὑπὸ τινῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν. Οὗτοι ἐνεταφίασαν αὐτὰ μυστικῶς, τινὰ εἰς τὸ Ἑπταπύργιον καὶ ἄλλα εἰς νῆσον τῶν ἐκεῖ πλησίον. Ἀντιθέτως, ὁ Φρανσουὰ Πουκεβιλ ὑπο-

στηρίζει ότι τὰ σώματα τῶν ἐκτελεσθέντων διετάχθη ὅπως παραμείνωσιν ἄταφα. «Οἱ δὲ Ὀθωμανοί, φθονοῦντες, φαίνεται, καὶ αὐτὸν τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν θυμάτων των, θέτουσι ἐν ἐκάστῳ τούτων σκοπούς, ἵνα παρακωλύσωσι καὶ αὐτὴν τὴν προσέγγισιν τῶν χριστιανῶν εἰς τὰ ἱερά λείψανα τῶν μαρτύρων»³⁸.

Ὁ λόγιος κληρικός Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ἐξεφώνησεν ἐπικήδειον λόγον εἰς τὴν Ὁδησσὸν διὰ τὸν Ἐφέσου καὶ τοὺς ἄλλους δύο Ἀρχιερεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀπηγγονίσθησαν μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν³⁹. Κατὰ τὸν ἱστοριοδίφην καὶ ἀρχαιολόγον Νικ. Ἰ. Γιαννόπουλον «ἔλαβε δὲ καὶ οὗτος (ὁ Διονύσιος) τὸν δι' ἀγχόνης μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ τὴν τότε ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν εἰς τῶν εὐκλεεστέρων ἀρχιερέων γενόμενος»⁴⁰.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Λάμπρου Σπυριδῶνος, Ἱστορικά σημεῖωματα, Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀθῆναι, τόμ. Β', σελ. 113.
2. Βασιλάκη Μάρκου Πρωτοπρεσβυτέρου, Χῖοι κληρικοὶ ἀγωνισθέντες, σφαγιασθέντες καὶ δρᾶσαντες κατὰ τὴν ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Χιακὰ Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά, Χίος 1950, τεύχος Α', σελ.11. καὶ Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Ἀθῆναι 1952 (Ἐπανεκδόση 2002), σελ.118.
3. Γεδεῶν Μ., Χρονικά Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας, Κωνσταντινούπολις σελ. 225.
4. Βελανιδιώτου Ἰεζεκιήλ, Μητρ. Θεσσαλιώτιδος, Αἱ Ἱεραὶ Μοναὶ τῆς Πίνδου, Θεολογία, Ἀθῆναι 1929, τ.1 σελ.35 καὶ Ἀμάντου, Κωνσταντίνου, Οἱ Καλλιάρχει τῆς Ἐφέσου, Ἑλληνικά, Ἀθῆναι 1935, τ. 8, σελ. 81, σημ. 3. Τῆς δύο παραπάνω ἐκδοχῆς ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀρχ. Ἰωάννης Ἀνδρεάδης. Βλέπε Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.20 - 21.
5. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.23-25.
6. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.25 καὶ ὑποσ.49.
7. Γιαννοπούλου Ν. Ι., Ἐπισκοπικὸι κατάλογοι Θεσσαλίας, Ἐπετηρὶς Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, Ἀθῆναι 1914, σελ.279.
8. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.27.
9. Μυστακίδου Β. Α., Ἱστορικαὶ Εἰδήσεις περὶ Κουρουτσεσμέ, Ἐπετηρὶς Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, Ἀθῆναι, σελ.515.
10. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.24, ὑποσ.45.
11. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.26.
12. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.27.
13. Μυστακίδου Β. Α., Ἱστορικαὶ Εἰδήσεις περὶ Κουρουτσεσμέ, Ἐπετηρὶς Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, Ἀθῆναι, σελ.515, ὑποσ.4.
14. Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Ἀθῆναι 1952 (Ἐπανεκδόση 2002), σελ.118-119.
15. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.28.
16. Κωνσταντινίδου Ἐμμανουήλ, Διονύσιος Ἐφέσου, ΘΗΕ, Ἀθῆναι 1964, τ.5, στ.42.
17. Ἀνδρεάδου Ἰωάννου Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἀθήνησιν 1940 (ἐπανεκδόση 1997), τόμος Γ', σελ.27.
18. Κοντογιάννη, Π.Μ., Διονύσιος Καλλιάρχης, Ἀθηνά, Ἀθῆναι 1906, τ. 18, σελ. 193-194.

19. Γριτσόπουλου Τάσου, Ίωσήφ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ΘΗΕ, Αθήναι, τ. 7, στ. 129.
20. Ο Άγιος Ίωσήφ ο Ιερομάρτυρας Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης , από τόν ΜΕΓΑ ΣΥΝΑΞΑΡΙΣΤΗ , Επισκόπου Φαναρίου Αγαθαγγέλου.
21. Παπαδοπούλου Χρυσοστόμου Αρχιεπ., Η Έκκλησία τής Ελλάδος επί τῇ 1900ῃ ἐπετείῳ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, Θεολογία, Αθήναι 1953, τ. ΚΔ', σελ. 15.
22. Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Η Έκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Αθήναι 1952 (Ἐπανεκδοση 2002), σελ.110.
23. Ανδρεάδου Ἰωάννου Αρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Αθήνησιν 1940 (ἐπανεκδοση 1997), τόμος Γ', σελ.21 καὶ 23.
24. Ανδρεάδου Ἰωάννου Αρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Αθήνησιν 1940 (ἐπανεκδοση 1997), τόμος Γ', σελ.21.
25. Ανδρεάδου Ἰωάννου Αρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Αθήνησιν 1940 (ἐπανεκδοση 1997), τόμος Γ', σελ.22.
26. Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Η Έκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Αθήναι 1952 (Ἐπανεκδοση 2002), σελ.112-113.
27. Κόντογλου Φώτῃ, Ἐθνομάρτυς Γρηγόριος ὁ Ε', Ὁ Ποιμὴν, Μηνιαῖον Ἐκκλησιαστικὸν Περιοδικὸν ἰ. Μητρ. Μυτιλήνης (Ἰουλ. - Αὐγουστος 1985), σελ. 207-208.
28. Κυριακοπούλου Χριστοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου, μελέτη περὶ τοῦ Ἁγίου Ίωσήφ, Ἱερομάρτυρος καὶ Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης δημοσιευμένη στὴν ἐφημερίδα " Γορτυνία".
29. Βασιλάκη Μάρκου Πρωτοπρεσβυτέρου, Χίοι κληρικοὶ ἀγωνισθέντες, σφαιγιασθέντες καὶ δρᾶσαντες κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Χιακὰ Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά, Χίος 1950, τεύχος Α', σελ.12-13 καὶ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου, Ἐθνομάρτυρες Χίοι κληρικοὶ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Εἰσήγησις πού ἐγίνε στὰ πλαίσια συνεδρίου στὸ Λιδωρικί, 29-30 Μαΐου 1997, μὲ θέμα: ΕΛΛΗΝΕΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ 1453 - 1821.
30. Βασιλάκη Μάρκου Πρωτοπρεσβυτέρου, Χίοι κληρικοὶ ἀγωνισθέντες, σφαιγιασθέντες καὶ δρᾶσαντες κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Χιακὰ Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά, Χίος 1950, τεύχος Α', σελ.13
31. Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου, Ἐθνομάρτυρες Χίοι κληρικοὶ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Εἰσήγησις πού ἐγίνε στὰ πλαίσια συνεδρίου στὸ Λιδωρικί, 29-30 Μαΐου 1997, μὲ θέμα: ΕΛΛΗΝΕΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ 1453 - 1821.
32. Ανδρεάδου Ἰωάννου Αρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Αθήνησιν 1940 (ἐπανεκδοση 1997), τόμος Γ', σελ.21.
33. Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Η Έκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Αθήναι 1952 (Ἐπανεκδοση 2002), σελ.113.
34. Ανδρεάδου Ἰωάννου Αρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Αθήνησιν 1940 (ἐπανεκδοση 1997), τόμος Γ', σελ.22.
35. Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Η Έκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Αθήναι 1952 (Ἐπανεκδοση 2002), σελ.118 καὶ Ανδρεάδου Ἰωάννου Αρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Αθήνησιν 1940 (ἐπανεκδοση 1997), τόμος Γ', σελ.22.
36. Ανδρεάδου Ἰωάννου Αρχιμ., Ἱστορία τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, Αθήνησιν 1940 (ἐπανεκδοση 1997), τόμος Γ', σελ.22.
37. Μινώτου Μαριέττα, Ἑλληνικά, Αθήναι 1930, τ. 3 , σ. 471-484
38. Βοβολίνη Κωνσταντίνου, Η Έκκλησία εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας 1453-1953, Αθήναι 1952 (Ἐπανεκδοση 2002), σελ.113.
39. Μυστακίδου Β. Α., Ἱστορικὰ Εἰδήσεις περὶ Κουρουτσεσμέ, Ἐπετηρὶς Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, Αθήναι, σελ.515, ὑποσ.4.
40. Γιαννοπούλου Ν. Ι., Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι Θεσσαλίας, Ἐπετηρὶς Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, Αθήναι 1914, σελ.279.

(συνεχίζεται)

1821 - 2021

200 Χρόνια

Χριστός καί Ἑλλάς

(Ε')

«Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διότι μᾶς ἐχάρισε τό σωτήριο ἐτος 2021, κατά τό ὅποιον ἐορτάζομεν τήν διακοσιοστήν ἐπέτειον ἀπό τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἱεροῦ ἀγώνος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας (1821), ὁ ὁποῖος ἐγένετο «γιά τοῦ Χριστοῦ τήν Πίστιν τήν Ἁγίαν καί τῆς Πατρίδος τήν ἐλευθερίαν».

Εἰς τό πλαίσιον τοῦ ἐορτασμοῦ αὐτοῦ καί κατά τόν μῆνα Ἰούνιον 2021 ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν ἐπραγματοποίησεν τās ἐξῆς ἐκδηλώσεις:

α). Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν ὑπό τήν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τῆ συνεργασία τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, καθῶς καί τοῦ Γ.Ε.Ν. ὠργάνωσεν ἀπό 4^{ης} ἕως 5^{ης} Ἰουνίου 2021, Διήμερον Διεθνῆς Ἐπιστημονικόν Συνέδριον μέ θέμα: «*Ἡ ἀγῶνας τοῦ 1821 στή θάλασσα καί οἱ ἐπιτυχίες τῶν Ἑλλήνων ναυτικῶν καί πυρπολητῶν*», τό ὁποῖον ἐπραγματοποιήθη διαδικτυακῶς.

Μέλη τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς ἦσαν: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Μᾶρκος, Πρόεδρος, κ. Ἡρακλῆς Ρεβίνθης, Ἀντιπλοίαρχος Π.Ν. - Διοικητής ΝΑ.Σ.ΧΙ., κ. Παῦλος Καλογεράκης, Πρόεδρος Ἐπιτροπῆς Ἐπετειακῶν Ἐκδηλώσεων Δ. Χίου «ΧΙΟΣ 2021», κ. Μιχαήλ Μπελέγρης, Διευθυντής Κοινωφελοῦς Ἰδρύματος «Μαρία Τσάκος», κ. Ἰωάννης Δελότης, Πτυχιούχος Τμήματος Ναυτιλίας Πανεπιστημίου Αἰγαίου, Σπουδαστής Α.Ε.Ν. Πλοιάρχων Οἰνουσσῶν, κ. Πέτρος Λαμπρινάκος, Πρόεδρος Συλλόγου Σπουδαστῶν Α.Ε.Ν. Μηχανικῶν Χίου καί κ. Εὐθαλία Τσαρλῆ, Πτυχιούχος Διοικητικῆς Ἐπιστήμης καί Τεχνολογίας Οἰκονομικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Τό ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς 4^{ης} Ἰουνίου 2021 καί ὠρα 18.00 ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν κ. Μᾶρκος, μέ τήν συμμετοχήν τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Βαρθολομαίου Τριανταφυλλίδου - Ἀντωνίου, Γραμματέως τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος καί τοῦ Ἱερολογ. Ἀρχιδιακόνου κ. Ἀποστόλου Λάρδα, ἐτέλεσεν τήν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἀγιασμοῦ, ἐπί τῆ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου καί ἠκολούθησεν ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Χαιρετισμοῦ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ, ὁ ὁποῖος ἔχει ὡς κάτωθι:

«Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ.
Μάρκε,

Ἀξιότιμοι Ἐκπρόσωποι τοῦ Κοινοβουλίου, τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ
καὶ τῶν Τοπικῶν Ἀρχῶν,
Κυρίες καὶ Κύριοι,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

«Τό στοιχεῖον αὐτό ξαπλώνει
κύματ' ἄπειρα εἰς τή γῆ
μέ τά ὅποια τήν περιζώνει
κι εἶν' εἰκόνα σου λαμπρή».

Μέ αὐτούς τούς στίχους ὁ ἔθνικός ποιητής Διονύσιος Σολωμός περιγράφει στόν «Ὑμνον εἰς τήν Ἐλευθερίαν» τούς ἀρρηκτοὺς δεσμούς τῶν Ἑλλήνων μέ τήν θάλασσα. Αὐτοί οἱ δεσμοὶ ὁδήγησαν στήν δραστηριοποίηση τῶν νησιωτῶν καὶ τῶν ναυτικῶν μας κατά τόν Ἀγῶνα τῆς Ἐθνεγερσίας.

Στήν Μεγάλη Ἑλληνική Ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἡ Ὑδρα, οἱ Σπέτσες, τά Ψαρά, ἡ Μύκονος, τό Γαλαξειδί καὶ ἄλλες ναυτικές δυνάμεις τῆς ἐποχῆς, μετέτρεψαν τόν ἐμπορικό στόλο τους σέ πολεμικό καὶ ἔθεσαν τήν ναυτική πείρα τους στήν ὑπηρεσία τοῦ Γένους. Πολλές εἶναι οἱ νικηφόρες ναυμαχίες καὶ οἱ θαυμαστές ἐνέργειες τῶν τολμηρῶν πυρπολητῶν. Ἔτσι, οἱ νίκες στήν θάλασσα μαζί μέ τήν μαχητικότητα τῶν στεριανῶν δυνάμεων, ὁδήγησαν στήν πολυπόθητη ἐλευθερία.

Ἰδιαιτέρως ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν, ἡ ὁποία διοργανώνει τό παρόν Συνέδριο, ἔχει προσφέρει ἀξια τέκνα στούς ἔθνικούς ἀγῶνες, ὅπως ὁ μπουρλοτιέρης Κωνσταντῖνος Κανάρης ἀπό τά Ψαρά, ἀλλά ἔχει καὶ τό ἱερό χρέος νά τιμᾷ τήν μνήμη τῶν χιλιάδων θυμάτων τῆς σφαγῆς τῆς Χίου τοῦ 1822.

Ὑποκλινόμαστε μέ δέος ἐνώπιον τῶν λειψάνων τῶν γνωστῶν καὶ ἀγνωστῶν θυμάτων τῆς σφαγῆς, τά ὅποια φυλάσσονται στήν Νέα Μονή καὶ τήν Μονή τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ.

Τό Συνέδριο μέ τίτλο: «Ὁ ἀγῶνας τοῦ 1821 στή θάλασσα καὶ οἱ ἐπιτυχίες τῶν Ἑλλήνων ναυτικῶν καὶ πυρπολητῶν» θά δώσει τήν εὐκαιρία νά ἀκουσθοῦν ἐπιστημονικές εἰσηγήσεις ἀναφερόμενες στήν συμβολή τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τῶν ναυτικῶν μας στόν μεγάλο ἔθνικό ἀγῶνα. Θά ἀκούσουμε καὶ θά μάθουμε πολλά καὶ ἐνδιαφέροντα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θά ὑπογραμμισθεῖ καὶ ἡ Πίστη τῶν θαλασσομάχων μας, ὁ σεβασμός τους στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, τά τάματα τοῦ Κανάρη καὶ τοῦ Μισοῦλη, ἡ εὐλάβεια τῶν ἀπλῶν ναυτῶν. Χαρακτηριστική ἀπόδειξη αὐτῆς τῆς εὐλάβειας ἀποτελεῖ ἡ ἀνοικοδόμηση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, στήν Κυψέλη τῶν Ἀθηνῶν, ἀπό τόν ἀτρόμητο πυρπολητῆ καὶ μετέπειτα Πρωθυπουργό Κωνσταντῖνο Κανάρη.

Ως Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συγχαίρω τὴν Ἱερά Μητρόπολη Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσῶν καὶ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη κ. Μάρκο, γιὰ τὴν ἐπιτυχή διοργάνωση τοῦ Συνεδρίου, σέ συνεργασία μέ τὴν Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή Πολιτιστικῆς Ταυτότητος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εὐχαριστῶ, ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας μας, τοὺς συνεργαζομένους φορεῖς, δηλαδή τό Πολεμικό Ναυτικό, τό Κοινωφελές Ἰδρυμα «Μαρία Τσάκος», τὸν Δῆμο Χίου καὶ τό Τμήμα Ναυτιλίας καὶ Ἐπιχειρηματικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Πανεπιστημίου Αἰγαίου.

Εὐχομαι στό Πολεμικό καὶ στό Ἐμπορικό Ναυτικό μας νά πλέουν σέ ἡρεμες θάλασσες καὶ νά συνεχίζουν τὴν ἐθνική προσφορά τους, μέ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν προστασία τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Καλή ἐπιτυχία στίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου!»

Χαιρετισμούς, ἐπίσης, ἀπηύθυναν οἱ: Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος, Πρόεδρος τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, κ. Παναγιώτης Μηταράκης, Ὑπουργός Μεταναστεύσεως καὶ Ἀσύλου - Βουλευτής Χίου, κ. Ἀνδρέας Μιχαηλίδης, Βουλευτής Χίου, κ. Παντελῆς Μπουγδάνος, Ἀντιπεριφερειάρχης Χίου, κ. Σταμάτιος Κάρμαντζης, Δήμαρχος Χίου, κ. Κωνσταντῖνος Βρατσάνος, Δήμαρχος Ψαρῶν, κ. Γεώργιος Δανιήλ, Δήμαρχος Οἰνουσῶν, κ. Θεόδωρος Βενιάμης, Πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Ἑλλήνων Ἐφοπιστῶν καὶ ὁ κ. Εὐθύμιος Μητρόπουλος, Πρόεδρος Κοινωφελοῦς Ἰδρύματος «Μαρία Τσάκος», ἐπίτιμος Γενικός Γραμματέας IMO καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσῶν κ. Μάρκος, ὁ ὁποῖος ἐκήρυξε καὶ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν «Εἰς τό Ὄνομα τοῦ Πατρός καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς Μιάς, Ἁγίας, Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαιρέτου Τριάδος».

Ἀκολούθως ὁ Σεβασμιώτατος Χίου ἀπηύθυνε Χαιρετισμόν, ὁ ὁποῖος ἔχει ὡς κάτωθι:

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

«Στίς 6 Ἰουνίου 1822 ὁ Ψαριανός πυρπολητής Κωνσταντῖνος Κανάρης πυρπολοῦσε στό λιμάνι τῆς Χίου τὴν τουρκική Ναυαρχίδα, παίρνοντας ἐκδίκηση γιὰ τὴ Σφαγή τῆς Χίου. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ γεγονότος κατέστη ἀδύνατος ὁ ἀπό θαλάσσης ἀνεφοδιασμός τοῦ στρατοῦ τοῦ Δράμαλη στὸν Μοριά, ὥστε ὁ Τοῦρκος πασῆς νά ὑποχρεωθεῖ νά ἐπιχειρήσει ἐπιστροφή στήν Κόρινθο καὶ νά συντριβεῖ ἀπό τὸν Θεόδωρο Κολοκοτρώνη στὰ Δερβενάκια τὸν Ἰούλιο τοῦ 1822. Τό κατόρθωμα τοῦ Κανάρη ἔσωσε τὴν ἐπανάσταση ἐν τῇ γενέσει της.

Στὴν ἡμερολογιακή ἐπέτειο αὐτοῦ τοῦ ἐνδόξου ἱστορικοῦ γεγονότος καὶ στό πλαίσιο τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν 200 ἐτῶν ἀπό τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, ὁ ὁποῖος ἐγίνε ὅπως ἀνέφερε ὁ Αἰγαιοπελαγίτης Γεώργιος Κλεάνθης «γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν Ἁγία καὶ τῆς Πατρίδος τὴν Ἐλευθερία», ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσῶν μέ τὰ 46 ἑλληνικά νησιά καὶ βραχονησίδες

της στά Ανατολικά σύνορα της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Ενώσεως διοργανώνει υπό την αιγίδα της Ίερās Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, με την φροντίδα της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Πολιτιστικής Ταυτότητας, διήμερο διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: «Ο άγώνας του 1821 στη θάλασσα και οι επιτυχίες των Ελλήνων ναυτικών και πυρπολητών», έχοντας συνεργασθεί με τό Γενικόν Επιτελείον Ναυτικού (Γ.Ε.Ν.), την Επιτροπή Έπετειακών Εκδηλώσεων Δήμου Χίου «ΧΙΟΣ 2021», τό Πανεπιστήμιο του Αιγαίου και κυρίως τό Διεθνές Κέντρο Ναυτικής Έρευνας και Παράδοσης - Κοινωφελές Ίδρυμα «ΜΑΡΙΑ ΤΣΑΚΟΣ», πού ανέλαβε έξ ολοκλήρου την τεχνική υποστήριξη του Συνεδρίου, πρός τούς όποιους όφειλω ευγνωμοσύνη.

Γιά έμάς πού γεννηθήκαμε, ζήσαμε και μάθαμε γράμματα στη Χίο, τά Ψαρά και την Αίγνουςα ό Κωνσταντίνος Κανάρης ήταν τό παιγνίδι των παιδικών μας χρόνων, τό περιεχόμενο των σχολικών έορτών στίς έθνικές έπετειούς, τό σχολικό ή έλεύθερο ανάγνωσμα στίς μελέτες μας, οι έπισκέψεις μας στην καρδιά του Δημοτικού Κήπου της Χίου. Γι' αυτό έπελέγη νά κοσμήσει τό λογότυπο της τοπικής μας Εκκλησίας για τά 200 χρόνια άπ' τό 1821, με τή φράση του «τίποτα άρχόντοι δέν φελά μονάχα τό καράβι». Γιατί για έμάς ή ναυτοσύνη διά των τιμών πατεράδων μας μάς έγέννησε, μάς έτάισε, μάς έντυσε, μάς έσπούδασε, μάς έκανε άνθρωπος. «Τό μέγα της έλληνικής θαλάσσης κράτος» (Θουκ. Ι' 143, 5), «ή θάλασσα, ή μεγάλη και εύρύχωρος» (Ψαλμ. 103, 25), επάνω στά κύματα της όποιας περπάτησε ό Χριστός μας, είναι ζωτικό ύπαρξιακό μας στοιχείο. Ο μύλος της ζωής μας γυρίζει με άρμυρό νερό. Η θάλασσα όξυγονώνει πολιτιστικά τούς πνεύμονές μας, ή θάλασσα αίμοδοτεϊ πνευματικά την καρδιά μας. Για έμάς ή ένασχόληση με την θάλασσα, ως προτροπή του Όσίου Νικηφόρου του Χίου, είναι άγιολογική έπιταγή. Η θάλασσα έσωσε, σώζει και θά σώζει την Ελλάδα, την Χίο τόν καθένα μας. Γι' αυτό «Είς τό Όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, της Μιάς, Αγίας, Όμοουσίου και Αδιαιρέτου Τριάδος», και στην μνήμη του καπετάνιου πατέρα μου, κηρύσσω την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου μας με την προσευχή ό Κυβερνήτης της εκκλησιαστικής νεώς Κύριος ήμών Ιησούς Χριστός νά χαρίσει καλό ταξίδι στην έρευνα και στη μελέτη μας. ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!».

Κατά την Α' Συνεδριαν (ώρα 18.45) προήδρευσε ό κ. Έμμανουήλ Βαρβούνης, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Έθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και ήκολούθησαν αι εισηγήσεις υπό των:

• Σεβασμωτάτου Μητροπολίτου Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης κ. Έφραίμ με θέμα: «Άνδρέας Μισούλης, ό θρίαμβος του Σταυρού».

• Σεβασμωτάτου Μητροπολίτου Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας, Μήλου και Μυκόνου κ. Δωροθέου, με θέμα: «Η ξεχασμένη Ναυμαχία της Μυκόνου και ή Μαντώ Μαυρογένους - 12 Όκτωβρίου 1822»

• **Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρών και Οίνουσσών κ. Μάρκου**, μέ θέμα: «*Η συμμετοχή τῶν Βρονταδουσίων εἰς τόν ναυτικόν ἀγῶνα τοῦ 1821*».

Τό Σάββατον 5 Ἰουνίου, ἐσυνεχίσθη τό "ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΜΕ ΘΕΜΑ: «Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΥ 1821 ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΥΡΠΟΛΗΤΩΝ»" (4 - 5 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021).

Ἡ 5^η Ἰουνίου εἶναι ἡ ἡμέρα μνήμης τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Μάρκου τοῦ ἐν Χίῳ ἀθλήσαντος, καί πρὸς τοῦτο ἐτελέσθη εἰς τόν Ἱ. Μητροπολιτικόν Ναόν Χίου Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία, ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου, πλαισιουμένου ὑπὸ τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Βαρθολομαίου Τριανταφυλλίδου - Ἀντωνίου, Γραμματέως τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἰωάννου Μουσαῖ καί τοῦ Ἱερολ. Ἀρχιδιακόνου κ. Ἀποστόλου Λάρδα. Ἐψαλαν ὁ Πρωτοψάλτης κ. Δημήτριος Δημητρακόπουλος καί ὁ Λαμπαδάριος κ. Ἀντώνιος Κυδῶνης. Κατά τήν Θ. Λειτουργίαν εἰς τόν Ἱ. Μητροπολιτικόν Ναόν εὐρίσκετο τεμάχιον Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Μάρκου πρὸς προσκύνησιν ὑπὸ τῶν πιστῶν.

Κατὰ τὸ κήρυγμα τοῦ ὁ Σεβασμιώτατος Χίου κ. Μᾶρκος ἀνέφερε, ὅτι ὁ νεομάρτυς, διὰ τῶν ἀμαρτημάτων τῆς μοιχείας καί τῆς ἀρνήσεως τῆς πίστεως, ἐστράφη ἐναντίον τῶν τριῶν ἰδανικῶν τῆς πολιτισμικῆς μας ἰδιοπροσωπίας: ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ - ΠΑΤΡΙΔΟΣ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ. Δι' αὐτὸ καί ἡ μετάνοιά του καί τὸ μαρτύριό του ἐγένετο πρὸς χάριν αὐτῶν τῶν αἰωνίων ἰδανικῶν: ΧΡΙΣΤΟΣ - ΕΛΛΑΣ - ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.

Ἐπίσης, κατὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἐτελέσθη καί τὸ τρίμηνον μνημόσυνον τῆς Μαρίας Δημ. Μεννῆ, θείας ἐκ μητρὸς τοῦ Σεβασμιωτάτου Χίου κ. Μάρκου, ἡ ὁποία ἦτο θυγάτηρ ἠρώως ναυτικοῦ τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Εὐλογημένη συγκυρία μὲ τὸ Συνέδριον τῆς Ἐκκλησίας μας διὰ τὸν ναυτικόν ἀγῶνα τοῦ 1821.

Μετά τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας περί ὥραν 10.30' π.μ. ἠκολούθησεν ἡ Β' ΣΥΝΕΔΡΙΑ, καθ' ἣν προήδρευσεν ὁ κ. Εὐθύμιος Μητρόπουλος, Πρόεδρος τοῦ Κοινωφελοῦς Ἰδρύματος «Μαρία Τσάκος», ἐπίτιμος Γενικός Γραμματέας ΙΜΟ, καί ἠκολούθησαν αἱ εἰσηγήσεις ὑπὸ τῶν:

•κ. Κοσμᾶ Χρηστίδη Ναυάρχου (ἐ.ά.) Ἐπιτίμου Ἀρχηγοῦ ΓΕΝ, μέ θέμα: «*Ναυτική καινοτομία-Frank Abney Hastings (Ἄστιγξ)*».

•κ. Ζήση Φωτάκη, Ἐπικούρου Καθηγητοῦ Ναυτικῆς Ἱστορίας, Σχολῆς Ναυτικῶν Δοκίμων, μέ θέμα: «*Διακλαδική Θεώρηση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821*».

(ἡ συνέχεια στή σελίδα 19)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΑΡΗΣ

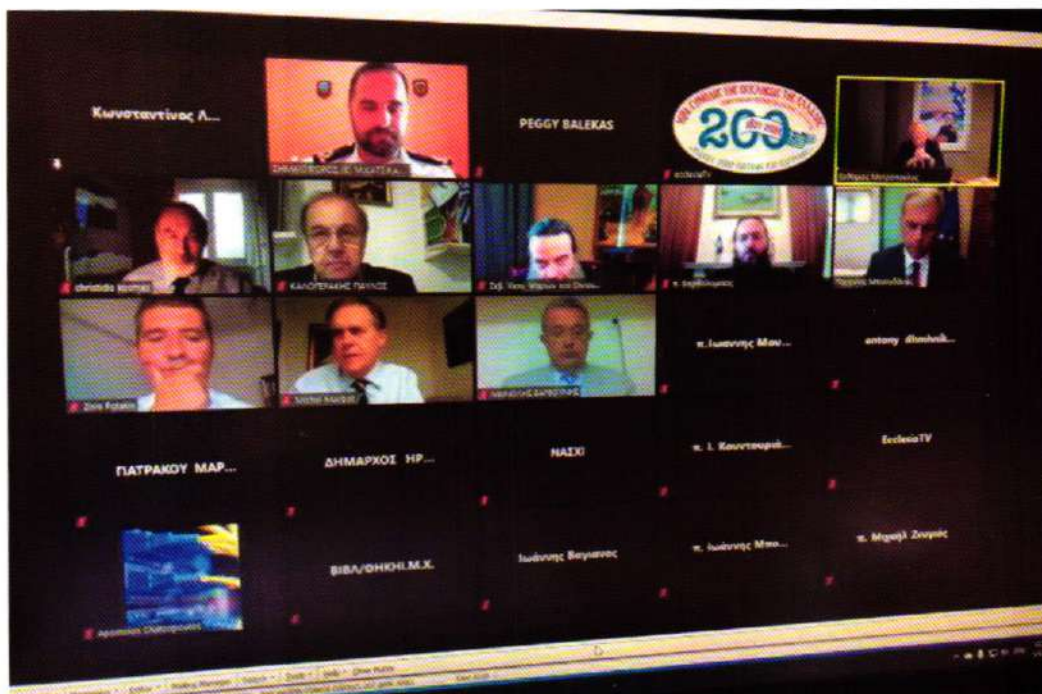
Ποίημα Αριστοτέλους Βαλαωρίτου

*

Τῆ νύχτα πού παράδερνες μ' ἓνα δαυλὶ στὸ χέρι
κ' ἐσπιθοβόλεις κεραυνοὺς κ' ἔφεγγες σὰν ἀστέρι,
ὅταν φτωχός, ἀγνώριστος, μικρός, χωρὶς πατρίδα
τῆ ματωμένη ἐπλεύρωσες, Κανάρη ναυαρχίδα,
ἂν ὅταν ἀνεπήδησες μὲ τὴν ὀρμὴ τοῦ στόλου
μέσα στὴ μαύρη τῆ σπηλιά τοῦ Καραλή τοῦ σκύλου,
κανένας μάντις σῶλεγε ὅτι θὰ νᾶλθη ὥρα
νὰ ἰδῆς, Κανάρη, ἐλεύθερη τῆ δύστυχη τῆ χώρα,
πῶρρεν' ἔτομοθάνατη, - ὅτ' ἤθελες φωτίσει
μ' αὐτὸ τ' ἀστροπελέκι σου Ανατολὴ καὶ Δύση,
ὅτι θὰ γένης ζωντανὴ τοῦ Γένους σου σημαία,
ὅτι θὰ πᾶς μακρὰ μακρὰ νὰ φέρῃς βασιλέα,
καὶ χίλια δαφνοστέφανα ὁ κόσμος θὰ νὰ βάλῃ,
Κανάρη, στ' ἀπροσκύνητο καθάριο σου κεφάλι,
ὅτι πρὶν πέσης κατὰ γῆς θὰ σοῦ δοθῇ κ' ἡ χάρη
νὰ ἰδῆς νὰ λάμψῃ ἀνέλπιστο, παρήγορο δοξάρι
ὅπου ἐβασίλευε παληό, κατὰπυκνο σκοτάδι,
ὅτ' ἓνα Γένος σύψυχο τοῦ λάκκου σου τὸν ἄδη
θὰ ἐδρόσιζε μὲ κλάμματα, ὅπου θὰ ν' ἀνάβρανε
μέσ' ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια του κι' ἀθάνατα θὰ νάναι,
ὅτι θὰ σκύψῃ ξέσκεπος ἐμπρὸς στὰ λείψανά σου,
νὰ σὲ φιλήσῃ ἐγκαρδιακά. Κανάρη, ὁ Βασιλιάς σου,
ἂν ἓνας μάντις τᾶλεγε, ποιός, ἤθε' τὸν πιστέψῃ;
Μόνος ἐσύ, πού γνώριζες ὅτ' εἶχανε φυτέψῃ
βαθειά, βαθειά στὰ σπλάγχνα σου τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ σου
βοτάνι παντοδύναμο, τροφή τοῦ κεραυνοῦ σου,

Ἁγιασμός Ἐνάρξεως Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου (04-05.06.21)
 «Ὁ ἀγώνας τοῦ 1821 στή θάλασσα καί οἱ ἐπιτυχίες
 τῶν Ἑλλήνων Ναυτικῶν καί Πυρπολητῶν»

Ἀπό τὰς ἐργασίας τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου (04-05.06.21)
 «Ὁ ἀγώνας τοῦ 1821 στή θάλασσα καί οἱ ἐπιτυχίες
 τῶν Ἑλλήνων Ναυτικῶν καί Πυρπολητῶν»

Δέησις πρὸ τοῦ ἀνδριάντος Κ. Κανάρη τὴν ἡμέραν τῆς ἐπετείου
τῆς πυρπολήσεως τῆς Τουρκικῆς Ναυαρχίδος (07.06.21)

Ὁ ἀκρίτας Ἱεράρχης καταθέτει
στέφανον δάφνης διὰ τὸν ἥρωα Κ. Κανάρη (07.06.21)

τήν πίστη τήν ἀκλόνητη στοῦ ἔθνους του τήν τύχη...

Αὐτή, Κανάρη, πῶβαψε τὸν σιδερένιον πήχυ
κι ἔδωσε στοῦ καράβι σου χίλια φτερά νά τρέχη
σήμερα ποιὸς τήν ἔχει;...

Ἄχ! δὲν τὸ πιστεῦα ποτέ!... Πέρυσι σ' εἶδ' ἀκόμα
συγγενφιασμένον, κάτασπρον στοῦ φτωχικό σου στρώμα,
σὰν κοιμισμένη θάλασσα σὲ ταπεινὸ ἀκρογιαλί
ὄπ' ὄνειρεύεται κρυφὰ καμμιὰν ἀνεμοζάλη
γιὰ νά μουγκρίση φοβερά..., καὶ σήμερα κουφάρι!...

Ἐγυρα τότε ἐφίλησα τ' ἀνδρεία σου, Κανάρη,
τὰ λιοκαμμένα δάχτυλα κ' ἐνίωσα κάθε ρώγα,
πῶβραζε μέσα κ' ἔλαμπε μὲ τήν παληά σου φλόγα.

Ἐτρεμα ἔμπρός σου, ἐδάκρυζα, μῶδωκες τήν εὐχή σου,
μοῦ τίμησες τὸ μέτωπο μ' ἓνα θερμὸ φιλί σου
καὶ μοῦπες, λιονταρόκαρδε. - «Μὴν κλαῖς, δὲ θὰ πεθάνω,
πρὶν ξανανιώσω μιὰ φορὰ καὶ πρὶν νά ξεθυμάνω».

Κι ἀπέθανες! κ' ἐσβύστηκες!... Τὰ ριζμιά, οἱ βράχοι
δὲν σκιάζονται γεράματα καὶ στοῦ βουνοῦ τὴ ράχη

ὀλόρθο μένει, ἀκλόνητο, χιλιόχρονο πρινάρι
καὶ μάχεται μὲ τὰ στοιχειά... Καὶ σὺ καὶ σὺ, Κανάρη,
πούλθες στὴ γῆ θεόχτιστος κι ὄπ' ὅταν ἐθωροῦσε
τὸ χιόνι στοῦ κεφάλι σου κανεὶς π' ἀσπροβολοῦσε,
ἐπίστευεν ὅτ' ἔβλεπε τὸν Ὀλυμπο ἔμπροστά του
μὲ τήν ἀθανασία του, μὲ τήν παλληκαριά του,
ἐσὺ σωριάζεσαι μὲ μιὰς;... Μέσα στὰ χώματά σου

θὰ καταπαύσῃ ἡφαιστειο ἢ θὰ σβηστῇ ἡ φωτιά σου;...

Κατάρ' ἀκατανόητη, ἄσπλαγχνη, μαύρη μοίρα
νὰν' οἱ νεκροὶ μας ἀφθαρτοὶ, νὰν' ἡ ζωὴ μας στεῖρα.

(συνέχεια από τη σελίδα 14)

• κ. Μιχαήλ Κατσικαρέλη Σημαιοφόρου(ΠΝ) -Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού, με θέμα: «*Η μετατροπή των ελληνόκτητων πλοίων σε πολεμικά. Ο θεσμός της Συντροφοναυτίας και οι βασικοί τύποι πλοίων στην Ελληνική Επανάσταση*».

Εις τήν Συνεδρίαν αὐτήν ἐγένετο ὁμοφώνως ἀποδεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Μάρκου νά αἰτηθῇ τὸ Συνέδριον τήν Ἰδρυσιν ἑδρας Ναυτικῶν Σπουδῶν εἰς τήν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν 200 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνάργειας τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας καὶ δεδομένης τῆς ἀνεκτιμήτου προσφορᾶς τοῦ ναυτικοῦ εἰς αὐτόν τόν ἀγῶνα ἀλλὰ καὶ εἰς τήν πορείαν τοῦ ἐλευθέρου ἑλληνικοῦ Κράτους.

Περί τήν 13.00 ἠκολούθησεν ἡ Γ' ΣΥΝΕΔΡΙΑ, καθ' ἣν προήδρευσεν ὁ κ. Ἐμμανουήλ Βαρβούνης, Καθηγητῆς Τμήματος Ιστορίας καὶ Ἐθνολογίας Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης καὶ ἠκολούθησαν αἱ εἰσηγήσεις ὑπὸ τῶν:

• Michel Marbot, ἀπογόνου τοῦ Κανάρη, με θέμα: «*Δύο αἰῶνες μετά: Τί αἰσθάνονται οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κανάρη στὰ πλαίσια τῆς ἱστορίας τῶν Ψαρῶν καὶ τῆς Χίου*», ὁ ὁποῖος εἶπε, μεταξύ ἄλλων, «*Τὰ Ψαρά εἶναι ἡ γῆ μας. Τὸ πνεῦμα τῶν Ψαρῶν εἶναι στὸ πνεῦμα μας... Ἡ φλόγα, πού φωτίζει ὁ Κανάρης, εἶναι αὐτὴ τῆς Ἐλευθερίας*».

• Μαρίας Γιατράκου, Δρ Φιλολογίας - Ιστορίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐπ. Α' Ἀντιπροέδρου EUROCLASSICA, με θέμα: «*Ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης καὶ ἡ πυρπόληση τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος με βάση τίς ἱστορικές πηγές καὶ τήν παγκόσμια βιβλιογραφία*».

• Ἀθηνᾶς Ζαχαροῦ-Λουτράρη, Δρ Ιστορίας, με θέμα: «*Ὁ Ἑλληνικός καὶ ὁ τουρκικός στόλος στὴν ἐπανάσταση καὶ καταστροφή τῆς Χίου*».

• Νικολάου Χαβιάρα, Δρ Φιλολογίας - Συντονιστοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ ἔργου Φιλολόγων Χίου, με θέμα: «*Στὴ σκιά τοῦ Κανάρη; Ὁ Ψαριανός Ναυμάχος καὶ Πυρπολητῆς Δημ.Παπανικολῆς*».

Τὸ Συνέδριον ὠλοκλήρωσεν τὰς ἐργασίας του τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου 5 Ἰουνίου 2021 μετὰ τήν Δ' ΣΥΝΕΔΡΙΑΝ, καθ' ἣν προήδρευσεν ἡ κ. Μαρία Λεκάκου, Κοσμητὴρ Σχολῆς Ἐπιστημῶν τῆς Διοικήσεως τοῦ Πανεπιστημίου Αἰγαίου, καὶ ἠκολούθησαν αἱ εἰσηγήσεις ὑπὸ τῶν:

• Εὐθυμίου Μητροπούλου, Προέδρου Κοινωνοφελῶς Ἰδρύματος «Μαρία Τσάκος», ἐπιτίμου Γενικοῦ Γραμματέως IMO, με θέμα: «*Ὁ καταλυτικός ρόλος τοῦ Ναυτικοῦ στὸν ἀγῶνα τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας*».

• Γεωργίου Κουμουτσάκου, Βουλευτοῦ, πρ. Ἀναπληρωτοῦ Ὑπουργοῦ, με θέμα: «*Ἡ ναυτοσύνη ὡς παράγων ἰσχύος τοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων στὸν ἀγῶνα γιὰ τήν ἀποτίναξη τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ καὶ τήν κατάκτηση τῆς Ἐλευθερίας*».

• Νικήτα Νικητάκου, Καθηγητού του Τμήματος Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών του Πανεπιστημίου του Αιγαίου, μέ θέμα: «Ο ναυτικός αγών στην Έπανάσταση του 1821 και τό θρησκευτικό αίσθημα».

Πορίσματα Συνεδρίου:

α. Ο ναυτικός αγώνας κατά την επανάσταση του 1821 υπήρξε σημαντικός καί καθοριστικός στην τελική επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, δηλαδή την έλευθερία της Ελλάδος.

β. Οί αγωνιστές καί οι ήρωες του ναυτικού αγώνος του 1821 διεκρίνοντο γιά την βαθυτάτη πίστη τους στον Χριστό,τόν ύψηλό φρόνημα φιλοπατρίας,τήν γενναιότητα στά ήρωικά τους κατορθώματα καί την διάθεση εύεργεσίας καί εύποιϊας, στην όποία έδαπάνησαν άκόμη καί τό σύνολο της περιουσίας τους.

γ. Η χρήση εξοπλισμένων έμπορικων σε πολεμικές επιχειρήσεις, αλλά καί τό ναυτεμπόριο δεικνύει την αδιάλειπτη ένότητα του ΕΝΟΣ καί ΜΟΝΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ, ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ.

δ. Η όξυδέρκεια καί ή έφευρετικότητα των Έλλήνων ναυτικών όδήγησε στην άξιοποίηση δυνατοτήτων τους καί πρακτικων (π.χ συντροφοναυτία) γιά την νικηφόρο έκβαση των επιχειρήσεων .

ε. Πέραν των ήδη περιφήμων ναυτικων ήρώων του 1821, υπήρξαν καί πολλοί άλλοι έφάμιλλοί τους, τά όνόματα των όποιων πρέπει νά καταλάβουν την προσήκουσα θέση στις δέλτους της Ιστορίας.

στ. Σημαντική υπήρξε καί στον ναυτικό αγώνα ή συμβολή των Φιλελλήνων, πού έδρασαν ως αύθεντικοί Έλληνες, δίνοντας καί την ζωή τους άκόμα.

ζ. Πολιτικές έκτιμήσεις καί αδυναμίες παρεκώλυσαν την άμεση δράση του στόλου σε καίρια σημεία του αγώνος.

η. Η προσφορά του ναυτικού στην Έλληνική Ιστορία είναι διαρκής καί αδιάλειπτη. Συνεχίζεται ως τις μέρες μας καί επιδρά καταλυτικώς εύεργετικά σε όλους τους τομείς της ζωής καί της ταυτότητας του Έλληνικού Έθνους.

θ. Άπαραίτητη κρίνεται ή ίδρυση έδρας των Ναυτικων Σπουδων στην Ακαδημία Αθηνων.

β) Είς τάς 6 προς 7 Ιουνίου 1822 ό Ψαριανός πυρπολητής Κωνσταντίνος Κανάρης έπυρπόλησεν εις τον λιμένα της Χίου την τουρκικήν Ναυαρχίδα, παίρνοντας έκδίκησιν διά την Σφαγήν της Χίου. Έξ αίτιας αύτου του γεγονότος κατέστη αδύνατος ό από θαλάσσης άνεφοδιασμός του στρατού του Δράμαλη εις τον Μοριάν, ώστε ό Τουρκος πασάς νά υποχρεωθῆ νά επιχειρήσει επιστροφην εις την Κόρινθον καί νά συντριβῆ από τον Θεόδωρον Κολοκοτρώνην εις τά Δερβενάκια τον Ιούλιον του 1822. Τό κατόρθωμα του Κανάρη έσωσε την Έπανάστασιν έν τῆ γενέσει της.

Είς την επέτειον αύτου του ένδόξου ιστορικού γεγονότος καί εις τό πλαίσιον του έορτασμού των 200 έτών από της ένάρξεως του Ιερού

αγώνος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, ὁ ὁποῖος ἔγινε «γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστη τήν Αγία καί τῆς Πατρίδος τήν Ἐλευθερία», ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσῶν κ. Μάρκος συνοδευόμενος ἀπό τόν Ἱερολ. Ἀρχιδιάκονο κ. Ἀπόστολον Λάρδαν μετέβη εἰς τόν Δημοτικόν Κήπον τῆς Χίου καί ἐτέλεσεν ἐπιμνημόσυνον δέησιν πρό τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἥρωος ναυμάχου καί πυρπολητοῦ Κωνσταντίνου Κανάρη, εἰς τόν ὁποῖον καί κατέθεσεν δάφνινον στέφανον.

Μάλιστα ὁ Σεβασμιώτατος ἐδήλωσεν: «Γιά ἐμᾶς πού γεννηθήκαμε, ζήσαμε καί μάθαμε γράμματα στή Χίο, τά Ψαρά καί τήν Αἰγνοῦσα ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης ἦταν τό παιγνίδι τῶν παιδικῶν μας χρόνων, τό περιεχόμενο τῶν σχολικῶν ἑορτῶν στίς ἐθνικές ἐπετελούς, τό σχολικό ἢ ἐλεύθερο ἀνάγνωσμα στίς μελέτες μας, οἱ ἐπισκέψεις μας στήν καρδιά τοῦ Δημοτικοῦ Κήπου τῆς Χίου. Γι'αυτό ὁ Κανάρης ἐπέλεξε νά κοσμήσει τό λογότυπο τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας γιά τά 200 χρόνια ἀπ' τό 1821, μέ τή φράση του "τίποτα ἀρχόντοι δέν φελά μονάχα τό καράβι"».

γ). Τό Σάββατον 19 Ἰουνίου 2021, ἐπέτειον τῆς μετακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ Ἱερομάρτυρος καί Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Χίου Πλάτωνος Φραγκιάδου ἐτιμήθη ἡ μνήμη του εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Χίου μέ Ἀρχιερατικήν Θ. Λειτουργίαν Ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσῶν κ. Μάρκου καί μέ τήν συμμετοχήν τῶν Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβυτέρων κ. Στυλιανοῦ Μανώλη καί κ. Ἰωάννου Μουσαῖ καί τοῦ Ἱερολ. Ἀρχιδιακόνου κ. Αποστόλου Λάρδα, ἐνώ ἔψαλαν ὁ Πρωτοψάλτης τοῦ Ἱ. Ναοῦ κ. Δημήτριος Δημητρακόπουλος καί ὁ Λαμπαδάριος τοῦ Ἱ. Ναοῦ κ. Ἀντώνιος Κυδώνης, παρόντος τοῦ Διοικητοῦ τῆς 96 ΑΔΤΕ Ταξιάρχου κ. Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη.

Εἰς τό κέντρον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἐτέθησαν πρός προσκύνησιν τά λείψανα τοῦ κορυφαίου Χίου Ἱεράρχου, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἐπεσήμανεν ὁ Σεβασμιώτατος Χίου κ. Μάρκος εἰς τό κήρυγμά του, ἐθυσιάσθη ὑπέρ Πίστεως (διά τόν Χριστόν), ὑπέρ Πατρίδος (διά τήν Ἑλλάδα) καί ἐπειδή ἦτο Χίος εἰς τήν καταγωγήν καί ὑπέρ Οἰκογενείας (διά τοὺς συμπατριώτας καί οἰκέλους τους).

Τά τρία αὐτά λαμπρά ἰδανικά, ἐτόνισε ὁ Σεβασμιώτατος, πρέπει νά μᾶς ἐμπνέουν καί σήμερον εἰς χρόνους, κατά τοὺς ὁποῖους πρῶτον, ἡ συγκρητικῶς ἀλλοιώνεται τό Ὄρθόδοξον φρόνημα ἢ περιθωριοποιεῖται ἡ Ἐκκλησία ἀπό τήν ζωὴν τῶν νεοελλήνων, δεῦτερον βάλλεται ἡ ἐθνική πολιτισμική ἰδιοπροσωπεία τοῦ οἰκουμενικοῦ ἑλληνισμοῦ ἀπό τά βέλη τῆς παγκοσμιοποιήσεως ἢ τοῦ διεθνισμοῦ καί τρίτον πολεμεῖται καί ματώνει ὁ θεοῖδρυτος θεσμός τῆς ἐλληνοχριστιανικῆς οἰκογένειας, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ζωτικόν κύτταρον τῆς ὑποστάσεως καί τῆς διατηρήσεως τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἐθνους.

δ). Τήν Δευτέραν 21 Ἰουνίου 2021 ἐτιμήθη ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου τοῦ ἐν Χίῳ ἀθλήσαντος τό 1792. Ὁ ἑορτασμός ἔγινε εἰς τόν Ἱερόν Ναόν Ἁγίου Νικολάου εἰς τό χωρίον Λιθί, εἰς τόν λιμένα τοῦ ὁποῖου ἀπεβίβάσθη ὁ Ἅγιος ἀφιχθεὶς εἰς τήν Χίον.

Ἐτελέσθη Ἀρχιερατική Θ. Λειτουργία ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσῶν κ. Μάρκου καί μέ τήν συμμετοχήν τοῦ Αἰδεσιμ. Οἰκονόμου κ. Κωνσταντίνου Χατζηδάκη, Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Λιθίου ἐνώ ἔψαλαν ὁ κ. Κωνσταντῖνος Προμπονάς καί ἡ κ. Σταματία Τσάμπου.

Παρόντες, ὁ Ἀντιδήμαρχος κ. Κωνσταντῖνος Βεργίνας καί ὁ Περιφερειακός Σύμβουλος κ. Παντελῆς Μπουρνιάς.

Εἰς τό θεῖον κήρυγμα ὁ Σεβασμιώτατος συνέδεσε τήν θυσίαν τῶν νεομαρτύρων καί τοῦ Ἁγίου Νικήτα μέ τās προϋποθέσεις διά τήν ἀφύπνισιν τῶν σκλαβωμένων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἔπρεπε νά διατηρήσουν τό θρησκευτικόν φρόνημα, τήν συνείδησιν τῆς ἱστορικής συνεχείας καί τήν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, κάτι τό ὁποῖον ἐπετεύχθη μέσῳ τῆς χρήσεως τῆς κατά τήν λατρευτικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καί συνεχίζεται σήμερον μέ τήν διδασκαλίαν τῶν κλασσικῶν γραμμάτων εἰς πολλά Πανεπιστήμια καί τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὡς ἐκ τούτου, ἐτόνισε ὁ Φιλολόγος Ἱεράρχης, ἀποτελεῖ ἔθνικόν θέμα ἢ προσπάθεια διά τήν μὴ διακοπὴν τῆς διδασκαλίας αὐτῆς εἰς οἰοδῆποτε σημεῖον τοῦ πλανήτου. Μετά τό πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας οἱ εὐσεβεῖς ἐνοριῖται ἐνημέρωσαν τόν Σεβασμιώτατον ὅτι ἔχουν ὀλοκληρώσει σχεδόν παρεκκλήσιον τιμῶμενον εἰς μνήμην τοῦ Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νισυρίου, τό ὁποῖον ὁ Χῖος Ποιμενάρχης ὑπεσχέθη νά ἐγκαινιάσῃ προσεχῶς, προσκαλῶν καί τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κῶου καί Νισήρου κ. Ναθαναήλ, φίλον ἀδελφικόν ἐκ τῶν φοιτητικῶν χρόνων.

ε). Τήν Πέμπτην 24^η Ἰουνίου 2021 εἰς τόν Ἱερόν Ναόν Ἁγίου Γεωργίου εἰς τὰ Ρεστά Χίου, ἐτιμήθη καί ἡ μνήμη τοῦ Ὁσίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, Σχολάρχου τῆς Μεγάλης Σχολῆς τῆς Χίου. Εἰς τόν Ἱερόν αὐτόν Ναόν, ὅπου καί ὁ τάφος τοῦ Ἁγίου, ἐτελέσθη Ἀρχιερατική Θ. Λειτουργία, ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσῶν κ. Μάρκου, μέ τήν συμμετοχήν τοῦ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἰωάννου Μπογῆ καί τῶν Αἰδεσιμ. Πρεσβυτέρων κ. Γεωργίου Πύρρου καί κ. Κωνσταντίνου Βιττάκη, ἐνώ ἔψαλαν ὁ κ. Νικόλαος Φλάμος, Πρωτοψάλτης, καί ὁ κ. Ἰάκωβος Μπιρλής, Λαμπαδάριος, τοῦ Ἱ. Ἐνοριακοῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως Σωτήρος Χριστοῦ Λειβαδίων.

Ὁ Σεβασμιώτατος κηρύττων ἀνέφερε ὅτι τό φιλοκαλικόν κίνημα τῶν κολλυβάδων εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη ἀναγεννητικὴ ἀπάντησις εἰς τὰ ἀντίστοιχα, ἀλλά ἄλλοῖα κινήματα τῆς Δύσεως. Ἡ Δύσις, μέ τόν εὐρωπαϊκόν διαφωτισμόν, ἠθέλησεν νά διαλύσῃ τό σκότος τῆς «διά» κάποιων μέσων, γεγονόςς τό ὁποῖον κατέστησε τό φῶς τῆς ἰσχνόν, καί μέ τήν γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἠθέλησεν νά ἐγερθῆ «ἐπί» κάποιων βάθρων, τὰ ὁποῖα, ὡς σαθρά καί μὴ ἀσφαλῆ ἀπειλοῦν τήν εὐστάθειάν τῆς. Ἡ Ὁρθοδοξία ἀπήντησεν εἰς τόν διαφωτισμόν μέ τόν Φωτισμόν, μέ τό Φῶς τοῦ Χριστοῦ, τό ὁποῖον «φαίνει πᾶσιν», τό ἀνέσπερον Φῶς, καί εἰς τήν ἐπανάστασιν μέ τήν Ἀνάστασιν, κατά τήν ὁποῖαν ἀνασταίνεται ὁ Ἀδάμ παγγενῆς, ἀνασταίνεται ὁ ἄνθρωπος καί πορεύεται πρὸς τήν ζωὴν, τήν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τόν Παράδεισον. Ἐάν κοσμήσωμεν τόν πολιτισμόν

μας μέ αυτά, τότε θά έχωμεν, αντί ενός πολιτισμοῦ έρεβώδους καί ζοφεροῦ σκότους καί θανάτου, ένα πολιτισμόν φωτός καί ζωής, ένα πολιτισμόν Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶπεν « ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς » (Ιω. η', 12), καί « ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καί ἡ ζωὴ » (Ιω. ια', 25).

στ). Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν, διοργάνωσεν καί ἐφέτος διά ἐνάτην φοράν τόν ἐτήσιον φιλολογικόν καί καλλιτεχνικόν διαγωνισμόν διά τόν Ἀπόστολον Παῦλον, μέ θέμα: « *Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡ Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν καί μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε* », (Γαλ.ε', 1), ἐπ' εὐκαιρία καί τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν 200 χρόνων ἀπό τήν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καί ἐβραβεύθησαν:

Δοκίμιο

Α' Βραβεῖο: Κατσάλα Εὐαγγελία, Γυμνάσιο Βροντάδου, Γ' Τάξη.

Β' Βραβεῖο: Παντελίδη Μαρκέλλα, 4^ο Γυμνάσιο Χίου, Γ' Τάξη.

Ποίημα

Α' Βραβεῖο: Νεαμονίτης Λάμπρος, Γυμνάσιο Βολισσοῦ με Λυκειακὴς Τάξεις, Γ' Τάξη Γυμνασίου.

Β' Βραβεῖο: Γαρρῆ Κωνσταντίνα, Γυμνάσιο Καλλιμασιᾶς, Α' Τάξη Γυμνασίου.

Ζωγραφικὴ

Α' Βραβεῖο: Κάτσουρας Σταῦρος, ΕΠΑΛ Οἰνουσσῶν, Β' Τάξη Λυκείου.

Β' Βραβεῖο: Σύλλα Ἀγάπη, Γυμνάσιο Καλλιμασιᾶς, Β' Τάξη Γυμνασίου.

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ

**ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ**

κ. ΜΑΡΚΟΥ

- Ἐκδότης: Ἡ ἹΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ.
- Ἰστοσελίς: <http://www.lmchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπέρ τοῦ κατηχητικοῦ καί φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΠΑΥΛΟ*

Τῆς κ. Παλυξένης Αργειτάκη
Επικούρου Καθηγήτριας τοῦ Τ.Ε.Φ.Α.Α.

Ὁ Απόστολος Παῦλος εἶναι ἀπὸ τις λίγες προσωπικότητες οἱ ὁποῖες ἐπηρέασαν μὲ ἀποφασιστικό τρόπο τὸν κόσμο ὁλόκληρο. Τὸ ποιμαντικό του ἐνδιαφέρον ἐξαπλώθηκε σὲ ὅλο τὸν κόσμο καὶ σὲ ὅλα τὰ ἔθνη. Δικαίως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Χρυσόστομο, ὡς διδάσκαλος τῶν οὐρανίων δογμάτων ἀλλὰ καὶ παιδοτρίβης τῆς οἰκουμένης. Ἐκτὸς ἀπὸ διδάσκαλος ὁμως, ἦταν μία χαρισματικὴ φυσιογνωμία, στὴν ὁποία εἶχε ἀνατεθεῖ τὸ δύσκολο καὶ κοπιώδες ἔργο τῆς πνευματικῆς καθοδήγησης τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ γνώση μας γιὰ τὸν Παῦλο καὶ ἡ ἐκτίμησή τῆς κληρονομίας του δὲν μποροῦν νὰ εἶναι πλήρης χωρὶς ἐμβάθυνση στὰ γραπτά του, στὶς σκέψεις καὶ στὶς ἰδέες του. Μέσα ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν μᾶς δίνεται ἡ δυνατότητα νὰ γνωρίσουμε τὰ ἰδεώδη του Ἑλληνικοῦ ἀθλητισμοῦ στὴ συνάντησή τους μὲ τὰ ἰδανικά τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ νὰ βγεῖ τὸ συμπέρασμα ὅτι Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ ἀθλητισμὸς ἔχουν κοινὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα καὶ θὰ δοῦμε στὴ συνέχεια. Τὸ διδασκαλικὸ ἔργο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἶναι πλούσιο σὲ ἀναφορὲς σχετικὰ μὲ τὴν ἄθληση καὶ τὴ γενικότερη ἀντιμετώπιση τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Δὲν ἐστιάζει ὁμως στὴν ἄθληση καὶ ἐκγύμναση τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Ἀντιθέτως, δανεῖζεται ὄρους ἀπὸ τὸν ἀθλητισμὸ γιὰ νὰ ἐξηγήσει καὶ νὰ ἀναλύσει τίς βασικὲς του θεολογικὲς ἀπόψεις.¹³

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν ὑπῆρξε πολέμια τοῦ σώματος ἀλλὰ ἀνεκτικὴ ἔναντι τῆς ἄθλησής του καὶ αὐτὸ γιατί τὴν ἀπασχολοῦσε ἡ θεολογικὴ θεώρηση τοῦ σώματος καὶ ἡ διδασκαλία περὶ ἐνάρετης ζωῆς τῶν πιστῶν, παραβλέποντας ἀπλὰ τὴν ἄθληση καὶ κάθε προτροπὴ πρὸς αὐτὴ ὡς ξένο πρὸς τὴν διδασκαλία τῆς θέμα. Οἱ χριστιανοὶ ἔπρεπε νὰ ἀπέχουν ἀπὸ κάθε ἀθλητικὴ ἐνασχόληση γιὰ νὰ ἀφοσιωθοῦν στὰ ἔργα τῆς εὐσέβειας μὲ ἀποκλειστικὴ ἐπιδίωξη τὴν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ τους βελτίωση.¹

Σήμερα εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ὑπὲρ τῆς ἐκγύμνασης τοῦ σώματος καὶ τῆς ἄθλησής του. Εἶναι σαφὴς ἡ θέση τῆς πῶς ὅσοι ἀθλοῦνται σωματικά, χρειάζονται νὰ ἐμβαθύνουν σὲ πνευματικὲς ἀσκήσεις καὶ ὅσοι ἐμβαθύνουν σὲ πνευματικὲς ἀσκήσεις χρειάζονται τὴ σωματικὴ ἀσκηση. Μία ἰσορροπία δηλαδὴ μεταξὺ πνευματικῶν καὶ σωματικῶν ἀσκήσεων.

Ἀνάμεσα στὶς πολλὲς ἐπιστολὲς τοῦ Παύλου ὑπάρχουν καὶ κάποιες οἱ ὁποῖες περιλαμβάνουν ἀθλητικούς ὄρους καὶ «ἀθλητικὲς» μεταφορικὲς εἰκόνες, σχετικὰ μὲ τὸν ἀγῶνα τῶν πιστῶν, καὶ γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἐρμηνεία δὲν εἶναι πάντα εὐκόλη ὑπόθεση.

Ἔτσι, ἡ συχνὴ χρῆση ἀπὸ τὸν Παῦλο, ἀθλητικῶν ὄρων καὶ εἰκόνων στὰ κείμενά του, μᾶς προκαλεῖ νὰ ἐρευνήσουμε μεθοδικότερα τὴ σχέση του μὲ τὸν ἑλληνικὸ ἀθλητισμὸ.

* Ὀμιλία ἐκφωνηθεῖσα κατὰ τὸν Μεθεόρτιον Ἑσπερινὸν τῆς Ἑορτῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, στὶς Οἰνοῦσες Χίου τὴν 29^η Ἰουνίου 2020.

Ο Απόστολος Παῦλος συνέκρινε τὸν ἀγώνα τῶν ἀθλητῶν, μὲ τὸν πνευματικὸ ἀγώνα καὶ τὴν ἐγκράτεια τῶν χριστιανῶν, καὶ τόνισε τὴν διαφορὰ τοῦ ἀθλητισμοῦ ἀπὸ τὸν πνευματικὸ ἀγώνα.6

Γιὰ νὰ γίνει ὁμοῦ δυνατὴ μία ἀκριβῆς ἐρμηνευτικὴ προσέγγιση αὐτῶν τῶν διάσπαρτων ἐκφράσεων ποὺ περιλαμβάνουν οἱ ἐπιστολές, θὰ πρέπει κανεὶς νὰ ἀνατρέξει στὶς πηγές ἀπὸ τίς ὁποῖες ἀντλήσε ὁ Παῦλος τὴ συγκεκριμένη ὀρολογία. Ἔτσι θὰ γίνει κατανοητὸς ὁ τρόπος καὶ ὁ σκοπὸς γιὰ τὸν ὁποῖο παρουσιάζει αὐτὲς τίς εἰκόνες, ἀλλὰ καὶ οἱ θεολογικὲς ἰδέες, τίς ὁποῖες θέλει νὰ μεταδώσει.10

Νὰ ἀναφέρουμε ἐδῶ ὅτι ὁ Παῦλος διαπαιδαγωγήθηκε στὴν ἑλληνιστικὴ καὶ πολυπολιτισμικὴ Ταρσό τῆς Κιλικίας, ὅπου κυριαρχοῦσε ἡ ἑλληνικὴ παιδεία. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, μὲ τὴν ἀπλότητά της, ἔγινε ἡ γλῶσσα τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἦταν τὸ καλύτερο μέσο γιὰ νὰ μπορέσει τὸ μήνυμα τοῦ Κυρίου νὰ γίνει κατανοητὸ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσας ἦταν καὶ ἡ συχνὴ χρῆση «μεταφορικῶν» σχημάτων. Καὶ ὅταν λέμε μεταφορὰ ἐννοοῦμε τὸ ρητορικὸ αὐτὸ σχῆμα τοῦ λόγου, ποὺ μία ἔννοια ἐκφράζεται μὲ παραβολές καὶ παρομοιώσεις, ἀντὶ κυριολεκτικῶν λέξεων καὶ φράσεων.

Ὁ Παῦλος, ποὺ ἦταν ἐπηρεασμένος λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ παιδεία, ἀντιλαμβάνοταν προφανῶς πολὺ καλὰ τὴ δύναμη, ποὺ ἔδιδε ἡ «μεταφορὰ» σχημάτων στὸν προφορικὸ καὶ γραπτὸ λόγο. Ἐγραφε ὅπως ἀκριβῶς μιλοῦσε καὶ γνώριζε καὶ τὸν τρόπο νὰ παίρνει εἰκόνες γιὰ τίς συγκρίσεις του ἀπὸ τὸν πολιτισμὸ καὶ τὴν καθημερινότητα τῶν ἀκροατῶν καὶ ἀναγνωστῶν του.8,10

Ὅμως καὶ πρὶν τὸν Απόστολο Παῦλο ὑπῆρχαν σὲ μεγάλο βαθμὸ, ἀθλητικὲς «μεταφορές» στὸ φιλοσοφικὸ λόγο, ποὺ οὐσιαστικὰ χαρακτήριζαν τὴ φιλοσοφικὴ γλῶσσα τῆς ἑλληνιστικῆς περιόδου.

Ὁ Παῦλος γνώριζε τὰ ἀθλητικὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς του καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ ἀναφέρεται στὰ δημοφιλῆ ἀγωνίσματα ἀλλὰ καὶ σὲ σημαντικὰ ἀθλητικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐποχῆς.

Οἱ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες κατεῖχαν σημαντικότερη θέση, τόσο κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Κλασικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅσο καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων, καὶ ἡ ἀθληση παρέμενε γιὰ τοὺς Ἑλληνες ἀναπόσπαστο μέρος τῆς ἀγωγῆς τους. Οἱ ὀργανωμένοι ἀγῶνες μὲ σκοπὸ τὸν ἀνταγωνισμὸ, ἦταν ἑλληνικὴ ἐπινόηση. Ἡ ἔννοια τοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἡ ἐπιδίωξη τῆς δόξας ἦταν τὰ βασικὰ συστατικὰ τῆς ἔννοιας «ἀγῶνας» γιὰ τοὺς Ἑλληνες, εἴτε αὐτὸς ἀφοροῦσε στοὺς ἀθλητικούς ἀγῶνες, εἴτε στὴν καθημερινὴ δημόσια ζωὴ.

Τὸ ἑλληνικὸ Γυμνάσιο καὶ ἡ παλαίστρα, αὐτοὶ οἱ χώροι ἐκγύμνασης, γίνονταν σημεῖο ἀναφορᾶς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς σὲ ὅλες τίς πόλεις ὅπου ἐγκαθίσταντο Ἑλληνες.

Οἱ χώροι αὐτοί, κυρίως ἀπὸ τὸν 3ο π.Χ αἰῶνα καὶ τὸ 2ο π.Χ. αἰῶνα, ἐξελιχθῆκαν στὰ σημαντικότερα πνευματικὰ κέντρα τῆς ἐποχῆς, ἀφοῦ ἐκτὸς τῶν ἀθλήματων ἐνσωμάτωσαν στὸ πρόγραμμά τους καὶ θεωρητικὰ μαθήματα. Εἶχαν μετατραπεῖ σὲ χώρο ἀκτινοβολίας τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀποτελοῦσαν μέσο ἐκπολιτισμοῦ γιὰ τοὺς Ἑλληνες.3

Ὁ Απόστολος Παῦλος φαίνεται νὰ ἦταν πολὺ καλὰ ἐνημερωμένος γιὰ τίς ἀθλητικὲς συνήθειες τῆς ἐποχῆς του καὶ πολλοὶ ἱστορικοὶ ὑποθέτουν ὅτι μπορεῖ νὰ παρακολούθησε τοὺς ἀγῶνες τῶν Ἰσθμίων κατὰ τὴν παραμονὴ του στὴν Κόρινθο τὸ 51 μ.Χ.2

Ο Παῦλος βρισκόταν στην Κόρινθο τήν άνοιξη τοῦ 51 μ.Χ., τήν περίοδο τέλεσης τῶν Ἰσθμίων αγῶνων, ὁμοίων με αὐτοῦς πού τελούνταν στην ἀρχαία Ὀλυμπία. Δέν υπάρχουν πηγές οἱ ὁποῖες νά μαρτυροῦν τήν παρουσία τοῦ Ἀποστόλου στους αγῶνες, οἱ πιθανότητες ὅμως νά τοῦ παρακολούθησε εἶναι πολλές. Διότι, ὡς σκηνοποιός καί ὁ ἴδιος, θά ἦταν λογικό νά βρίσκεται κοντά σέ μία περιοχή ὅπου ἡ ζήτηση ἀντίσκηνων ἦταν μεγάλη, ὅπως πιθανότατα νά ἔκαναν καί οἱ σύντροφοί του, Ἀκύλας καί Πρίσκιλλα, «οἱ ὁποῖοι (ἐπίσης) ἦσαν γάρ σκηνοποιοί τῆ τέχνη», ὅπως ἀναφέρουν οἱ πράξεις τῶν ἀποστόλων.¹¹ Τό στάδιο τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, δέ γνώρισε μόνο ἀθλητικές δόξες. Ἡ ἐμπορική καί οικονομική σημασία τῆς περιοχῆς, τήν ἐποχή ἐκείνη, ἀλλά καί ἡ εὐκόλια μετάβασης καθιέρωσε τόν Ἰσθμό καί ὡς τόπο πολιτικῶν συναντήσεων. Ἔτσι ὁ Παῦλος εἶχε τήν εὐκαιρία νά ἀκούσει τίς ἀγορεύσεις φιλοσόφων ἀπό ὅλα τά ρεύματα τῆς ἐποχῆς. Πιθανότατα καί ὁ ἴδιος νά συμμετεῖχε ὡς ὁμιλητής, ἀφοῦ ἄλλωστε ὁ σκοπός τῶν ταξιδιῶν τοῦ ἦταν ἡ διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀποτελοῦσε πρόκληση γιά τόν Ἀπόστολο ἕνα τόσο μεγάλο πλῆθος συγκεντρωμένο, ἔτοιμο νά ἀκούσει φιλοσοφικές ἀγορεύσεις καί ἀναζητήσεις.¹⁰ Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ Παῦλος ἐπιδίωκε πάντα νά εἶναι μέρος τῆς κοινῆς τῆς ἐποχῆς. Ἀντιλαμβανόταν ἀμέσως τήν κουλτούρα τῆς καί τίς ἀνάγκες τῆς, ὥστε νά μπορεῖ μέ μοναδικό τρόπο, κάθε φορά, νά παρουσιάζει στους ἀνθρώπους τῆς, τήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου.

Ο Ἀπόστολος δέν ἀντλήσε μόνον ἀπό τοῦς αγῶνες τήν ἀθλητική ὀρολογία πού χρησιμοποιοῦσε, διότι αὐτή, ὅπως εἶπαμε, ἦταν κοινό κτῆμα ὄλων τῶν φιλοσοφικῶν τάσεων τῆς ἐποχῆς.

Τήν μοναδική χρήση ἀθλητικῶν ὄρων, πού ἔκανε συνειδητά καί πού δανείστηκε ἀπευθείας ἀπό τοῦς αγῶνες, εἶναι πιθανό νά ἔκανε ὁ Παῦλος στην Ἀ' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολή του. Καί αὐτό ἔγινε γιά νά παρακινήσει τοῦς Κορινθίους, οἱ ὁποῖοι ἦταν οἱ ὀργανωτές τῶν Ἰσθμίων καί ἄρα καλοί γνώστες τῶν ἀθλημάτων.¹⁰

Μέσα ἀπό τίς ἐπιστολές του ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρθηκε συγκεκριμένα σέ μερικά ἀπό τά ἀθλητικά ἀγωνίσματα τῆς ἐποχῆς του. Οἱ αγῶνες δρόμου, ἡ πυγμαχία, ἡ πάλη καί ἡ τοξοβολία εἶναι τά ἀγωνίσματα, τά ὁποῖα περισσότερο χρησιμοποιεῖ μεταφορικά ὁ Παῦλος στις ἐπιστολές του, καί αὐτό ὄχι τυχαία, ἀφοῦ αὐτά ὑπῆρξαν καί τά πιό δημοφιλή ἀγωνίσματα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Γιά τόν Ἀπόστολο ὅμως, τὸ περισσότερο γνωστό ἀγώνισμα τῆς ἐποχῆς ἦταν τὸ ἀγώνισμα τοῦ δρόμου, κάτι πού συμβαίνει καί σήμερα. Τὸ ἀγώνισμα τοῦ δρόμου ἀποτελοῦσε τὸ μεγαλύτερο ἀθλητικό γεγονός στους ἑλληνικούς αγῶνες. Ὁ πιό δημοφιλῆς ἀγώνας δρόμου ἦταν τὸ στάδιο, ἕνας ἀγώνας δρόμου περίπου διακοσίων μέτρων. Ὑπῆρχαν ὅμως καί αγῶνες δρόμου μεγαλύτερων ἀποστάσεων, χαμηλότερης ὅμως δημοτικότητας, ὅπως ὁ δίαυλος τῶν τετρακοσίων μέτρων καί ὁ δόλιχος, με ἀλληλοσυγκρουόμενα στοιχεῖα ὡς πρὸς τήν πραγματική ἀπόσταση τῆς διαδρομῆς τοῦ ἀγωνίσματος, ἀλλά περίπου 4.800 μέτρα.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔκανε ἕναν παραλληλισμὸ τῶν αγῶνων δρόμου με τὸν ἀγώνα πού πρέπει νά κάνουν οἱ πιστοὶ γιά ἠθική καί χριστιανική ζωή. Κάνει ἀναφορὲς καί στοῦ δύσκολο τρόπο ζωῆς πού διήγαγαν οἱ δρομεῖς. Ἐπρόκειτο γιά ἕναν εἰδικὸ τρόπο ζωῆς, ὁ ὁποῖος ἐπέβαλε τὴ σκληραγώγηση τοῦ σώματος μέσα ἀπὸ τὴν ἀσκηση καί τὴν ἐγκράτεια.¹²

Δίδασκε πώς και ο ίδιος έτρεχε σαν δρομέας, όχι άσκοπα όμως, αλλά για να κερδίσει το άφθαρτο στεφάνι της σωτηρίας. Για αυτό το λόγο σκληραγωγούσε το σώμα του όπως οι άθλητές.

Μέρος της τεχνικής των δρομέων ήταν να επικεντρώνονται στο στόχο τους, που ήταν το σημείο τερματισμού, τρέχοντας προς αυτό και αδιαφορώντας για το τί συνέβαινε πίσω τους.14

Ο πιστός, όπως και ο άθλητής, επιδιώκει να αποκτήσει αυτοέλεγχο, αυτοπειθαρχία και προσήλωση στο στόχο του, ψυχικές αρετές που έχουν τη δύναμη να δαμάζουν τις αδυναμίες και τις επιζήμιες ροπές και που χρειάζονται για την τήρηση του ενάρετου βίου. Πρέπει να συνεργάζεται και να καταβάλλει κάθε προσπάθεια, όπως οι δρομείς.5

Για τον Παύλο η προπόνηση και η προετοιμασία είναι απαραίτητη για να την τελική νίκη. Και όπως συμβαίνει και σε κάθε προπόνηση, χρειάζεται χρόνος, προσπάθεια και επιμονή, ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Όπως λοιπόν ο προπονητής επιβάλλει στους άθλητές του ένα σκληρό και απαιτητικό πρόγραμμα προπονήσεων και στερήσεων, με σκοπό να τους κατευθύνει σε ένα καλό αγωνιστικό επίπεδο, με τον ίδιο τρόπο αρχικά και ο Παύλος ο ίδιος ακολουθεί ένα παρόμοιο πρόγραμμα για να σκληραγωγήσει το σώμα του και υποτάξει την αμαρτωλή του φύση.5

Προτείνει στους πιστούς ένα ειδικό πρόγραμμα «πνευματικής» προπόνησης το οποίο έχει ως βασικές αρχές τη δικαιοσύνη, την ευσέβεια, την πίστη, την αγάπη, την υπομονή και την πραότητα.15

Στο σημείο αυτό, θα αναφέρω και εγώ τα χαρακτηριστικά που έχει ο άθλητής των δρόμων αλλά και κάθε άθλητής, όπως τα έζησα εγώ, ως πρωταθλήτρια Ελλάδος στους δρόμους ήμιαντοχής και άντοχής.

Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι που ο Απόστολος Παύλος παραλληλίζει με αυτά που πρέπει να έχουν οι πιστοί στον δρόμο προς την νίκη και την επικράτηση των στόχων τους.

Είναι η δέσμευση που έχει ο άθλητής για να ηγαίνει και να ολοκληρώνει την καθημερινή προπόνηση, να μην παρατά τον αγώνα, να δέχεται τις συμβουλές του προπονητή, να διαχειρίζεται τον πόνο και την κούραση. Είναι η επιμονή και η υπομονή του, απαραίτητο εφόδιο για νίκες και επιτυχίες.

Ο άθλητισμός είναι επίπονη διαδικασία και η επίτευξη των στόχων είναι αρκετά δύσκολη. Ο άθλητής μέσω της θετικής και αισιόδοξης στάσης, της βίωσης θετικών συναισθημάτων, γι' αυτό που ασχολείται, εξασφαλίζει την απαραίτητη σωματική και ψυχολογική ενέργεια.

Είναι οι στόχοι που θέτει ο άθλητής. Αποτελούν την αρχή και το τέλος της κάθε δραστηριότητας. Είναι το κίνητρο του αθλητή για την προσπάθεια και την καθημερινή προπόνηση. Το σημαντικό στοιχείο στον καθορισμό των στόχων δεν είναι μόνο το «τί θέλω να κάνω» αλλά και το «πώς θα το κάνω».

Είναι η αυτοπεποίθηση και η αυτοπειθαρχία που χρειάζεται για να είναι ο άθλητής μαχητής. Και είναι άπιστευτο πόσο πολύ σημαντικό είναι να μπορεί να πιστέψει στον εαυτό του, ένας άθλητής, ώστε να πετύχει το σκοπό του.

Είναι το άγχος, αυτός ο φόβος του αθλητή, ή απειλή που αισθάνεται για κάτι ακαθόριστο, το οποίο σχετίζεται με τον επερχόμενο αγώνα ή προπόνηση. Αποτελεί τον βασικό «έχθρο» των αθλητών και προσβάλλει την αυτοπεποίθησή τους. Η επιμονή στη δουλειά και την βελτίωση, είναι τα ισχυρότερα μέσα για την καταπολέμηση του άγχους.

Και τέλος είναι ή συγκέντρωση στο στόχο. Ίσως και αποτελεί το πιο σημαντικό στοιχείο σε προπονητική και αγωνιστική διαδικασία, έχοντας ο αθλητής ολοκληρώσει σωστά την προετοιμασία του. Μόνο με ύψηλο επίπεδο συγκέντρωσης, ο αθλητής μπορεί να τὰ καταφέρει. Σε αγώνες στους οποίους όλα κρίνονται σε ένα δευτερόλεπτο, ο αθλητής μαθαίνει να είναι προσηλωμένος στον αγώνα κάθε στιγμή.

Και μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι οι περισσότεροι αθλητές πριν από έναν κρίσιμο αγώνα, επικαλούνται την θεία δύναμη να τους βοηθήσει και να έχει αίσια έκβαση ο αγώνας τους, κάνοντας και το σημείο του σταυρού.

Βλέπουμε ότι ο παραλληλισμός που έκανε ο Απόστολος Παύλος, της χριστιανικής ζωής με αγώνα δρόμου, χρησιμοποιώντας στοιχεία δανεισμένα από την αθλητική πραγματικότητα, αποτέλεσε σε μεγάλο βαθμό τη «γλώσσα» που άγγιζε τους πιστούς, καθιστώντας τη διδασκαλία προσιτή και κατανοητή.

Ο Απόστολος χρησιμοποίησε ακόμα μία εικόνα δανεισμένη από τους δρομικούς αγώνες, περιγράφοντας την ταχεία εξάπλωση του Ευαγγελίου που επιθυμούσε, παραλληλίζοντας το Θείο Λόγο με δρομέα. Κάλεσε τους πιστούς να προσεύχονται ώστε να τρέχει και να δοξάζεται ο λόγος του Κυρίου. 16

Από την διδασκαλία του Αποστόλου Παύλου, έχουμε πληροφορίες και για τὰ έπαθλα των αγώνων. Ως έπαθλο δινόταν στο νικητή ο κότινος ή αλλιώς το στεφάνι άγριελιάς. Το έπαθλο το κέρδιζε μόνο ο αθλητής που κατάφερνε να τερματίσει πρώτος. Οι υπόλοιποι αθλητές δεν βραβεύονταν και επομένως όλη τη δόξα λάμβανε ο πρώτος νικητής.

Αυτό τονίζει και ο Παύλος στην Α' προς Κορινθίους Έπιστολή του, «Δεν ξέρετε ότι οι δρομείς στο στάδιο τρέχουν όλοι, ένας όμως παίρνει το βραβείο; Τρέχετε, λοιπόν, κι έσείς έτσι ώστε να κατακτήσετε το βραβείο».

Στην έπιστολή του επίσης τονίζει την άνωτερότητα του άφθαρτου χριστιανικού στεφάνου έναντί του φθαρτού που άπονεμόταν στους αθλητές, «εκείνοι μόν ούν ίνα φθαρτόν στέφανον λάβωσιν, ήμεις δε άφθαρτον». 12

Όπως οι δρομείς ήταν έπικεντρωμένοι στην κατάκτηση της νίκης, έτσι κι ο Απόστολος έστίαζε το ενδιαφέρον του στη σωστή και άπρόσκοπτη διάδοση του Ευαγγελίου. Η άποτυχία του παραλληλίζεται με αυτή του μάταιου κόπου του αθλητή, ο οποίος δεν πέτυχε το στόχο του στους αγώνες.

Προέτρεπε τους χριστιανούς να βαδίζουν σύμφωνα με την άποστολική διδασκαλία και να επιδιώκουν τη λύτρωση από τις άμαρτίες τους. Η επιβράβευση με το στέφανο της δικαιοσύνης θα δώσει στον πιστό το προνόμιο να περηφανεύεται ότι δεν αγωνίστηκε ματαίως.

Για να περιγράψει ο Απόστολος Παύλος, άπευθυνόμενος στην προς τους Γαλάτες έπιστολή, πώς ή σωστή τήρηση της πίστης τους ανακόπηκε, μεταχειρίστηκε το παράδειγμα των δρομέων. Η μεταφορά αυτή παραπέμπει στους δρομείς, όπου ενώ ένας αθλητής τρέχει, ένας άλλος αθλητής του κλείνει το δρόμο περνώντας μπροστά του. Ο Απόστολος περιέγραψε μεταφορικά στην έπιστολή του, πώς ή πρόοδος που σημείωναν έμποδίστηκε και σημείωσε κάμψη. 17

Παρατηρεί ο Παύλος πώς ή κίνηση αυτή της παρεμπόδισης του δρομέα από συναγωνιστή του κρινόταν αντίθετη με τους κανονισμούς του αγωνίσματος, υποδηλώνοντας έτσι πώς αίτια της κάμψης της προόδου της Γαλατικής Εκκλησίας αποτελούσε μία έσωτερική αίτια. 5, 17

Εδώ φαίνεται ότι ο Παύλος έδιδε ιδιαίτερη βαρύτητα στην τήρηση των κανόνων. Χαρακτηριστικά αναφέρει στην προς Τιμόθεο έπιστολή, «Κι όταν

κάποιος μετέχει σέ άθλητικούς άγώνες, δέν παίρνει τó στεφάνι τής νίκης, άν δέν άγωνιστεί σύμφωνα μέ τούς κανόνες». 14,15

Όπως οι άθλητές καλούνται νά σεβαστούν τούς όρους διεξαγωγής του άγωνίσματός τους, έτσι και οι πιστοί όφείλουν νά σέβονται τις άρχές τής πίστης και νά τις τηρούν κάθε στιγμή τής ζωής τους σάν νά πρόκειται γιά άγώνα.

Ο Απόστολος Παύλος άναφέρεται επίσης στη διδασκαλία του και στο άθλημα τής πυγμαχίας. Η πυγμαχία άποτελεί ίσως τó παλαιότερο έλληνικό άθλημα. Η άρχαιοελληνική πυγμαχία ή πύξ ή πυγμή χρονολογείται στην Ελλάδα τουλάχιστον από τόν 7ο αιώνα π.Χ. Διοργανώνονταν σέ πολλές πόλεις κράτη, ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη, ενώ στους Έλληνιστικούς και στους Ρωμαϊκούς χρόνους, ή πυγμαχία άποτελούσε τó δημοφιλέστερο άθλημα.3

Η πυγμαχία ως άγώνισμα δέν είχε κάποιους συγκεκριμένους κανόνες, θεωρείτο όμως από τότε ένα από τά σκληρότερα άθλήματα. Είναι πολύ άπαιτητικό άθλημα και ένας άθλητής πρέπει νά είναι κατάλληλα προετοιμασμένος σωματικά και ψυχικά. Όλα τά παραπάνω, μαζί μέ τήν ικανότητα του πυγμάχου νά συνδυάζει τήν δύναμη και τήν ταχύτητα μέ τήν γρήγορη αντίληψη και αντίδραση, τόν καθιστούν ένα πολύ χαρισματικό άθλητή. Οι άρχαίοι Έλληνες έκτιμοσαν τήν πυγμαχία γιατί οι άθλητές άποκτούσαν ψυχικά χαρίσματα πολύτιμα στην ζωή.

Όπως και οι άθλητές του δρόμου έτσι και οι πυγμάχοι άκολουθούσαν ίδιο τρόπο ζωής, καθιστώντας τή ζωή τούς μία συνεχή προετοιμασία γιά τή νίκη τους.

Ο Απόστολος Παύλος παραλληλίζει τούς πιστούς μέ τούς πυγμάχους μέ σκοπό νά τονίσει ότι οι πρώτοι, πρέπει νά βρίσκονται σέ έτοιμότητα και νά έχουν τήν άναγκαία άποφασιστικότητα, γιά νά πετύχουν σέ άνώτερους άγώνες και έτσι νά άποκτήσουν τó στέφανο τής δικαιοσύνης. 13

Ο Παύλος χρησιμοποίησε τó παράδειγμα τών πυγμάχων γιά νά δείξει τήν έγρηγορη και άποφασιστικότητα πού πρέπει νά χαρακτηρίζει τούς πιστούς, οι όποιοι στοχεύουν σέ ύψηλους άγώνες. Όπως και στους δρομικούς άγώνες, έτσι και στους πυγμαχικούς, στο νικητή άπονενόταν στεφάνι άγριελιάς.

Ο Απόστολος παρουσιάζει και έδώ τόν έαυτό του ως πυγμάχο αναλύοντας ξανά τήν άρχή τής έγκράτειας και του αύτοπεριορισμού. Τόνιζε πώς πυγμαχούσε έχοντας συγκεκριμένο στόχο κι όχι σάν νά σκιαμαχούσε.

Η σκιαμαχία γιά τούς πυγμάχους είναι οι κινήσεις πυγμής χωρίς αντίπαλο στις όποιες συμπεριλαμβάνονταν και κινήσεις τών ποδιών.

Δίδαξε κατ' αυτόν τόν τρόπο τούς πιστούς νά έχουν στόχο στη ζωή τούς άποβλέποντας στη σωτηρία τής ψυχής τους.7

Αναφέρει όμως στην έπιστολή του πρós Κορινθίους, τήν φράση "άέραν δέρων" πού έρμηνεύεται διττά, είτε ως σκιαμαχία, είτε όμως ως άνεπιτυχή χτυπήματα κατά τή διάρκεια του άγώνα.12

Η πρώτη έρμηνεία, πού είναι και ή επικρατέστερη, δείχνει τή γεμάτη ζήλο προσπάθεια του Αποστόλου Παύλου, ή όποία καθορίζεται από τó σκοπό του άγώνα, ενώ μέ τή δεύτερη έρμηνεία τονίζεται ή άναποτελεσματικότητα τών προσπαθειών του Παύλου άπέναντι στον αντίπαλο.4

Ένα άλλο άγώνισμα στο όποιο άναφέρεται ο Απόστολος στις έπιστολές του είναι και στο άγώνισμα τής πάλης. Παρομοίασε τó χριστιανικό άγώνα τών πιστών μέ μία πάλη. Τών άθλητών όμως είναι σωματική μεταξύ ανθρώπων και τών πιστών πνευματική. Οι χριστιανοί παλεύουν γιά τήν πνευματική τους σωτηρία ενάντια στα πονηρά πνεύματα. Η πάλη γιά τόν Παύλο, ύποδηλώνει τήν ένταση και

δυσκολία τοῦ ἀγώνα τῶν πιστῶν στήν προσπάθειά τους νά διάγουν ἐνάρετο βιο.6,18

Κάποιες ἀναφορές τοῦ Παύλου παραπέμπουν καί στοῦ ἀγώνισμα τοξοβολίας. Οἱ ἀναφορές στήν ἀστοχία πρὸς τὸν στόχο, μᾶς θυμίζουν ἀγώνισμα τῆς τοξοβολίας. Ὁ Ἀπόστολος τόνισε πῶς, ὅσοι ἐπιδίδονταν σὲ διδασκαλίες ἀντίθετες μὲ τὴ Χριστιανική, ἀστόχησαν στὸ στόχο τους, πού εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὡς σκοπὸς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί πού κατακτᾶται μέσω τῆς πίστεως.13

Κάλεσε τοὺς πιστοὺς, νά ἀγνοήσουν ὅσα διδασκαν αὐτοὶ πού ἀστόχησαν ὡς πρὸς τὴν πίστη καί νά παραμείνουν σταθεροὶ σὲ ὅσα διδάχτηκαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους.13

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος χρησιμοποίησε καί κάποιους ἄλλους ἀθλητικοὺς ὄρους στήν διδασκαλία του. Γιὰ τὸν πνευματικὸ ἀγώνα ἀναφέρει τὸν ὄρο ἐνδυνάμωση. Πρόκειται γιὰ ἕναν ἀθλητικὸ ὄρο πού χρησιμοποίησε ὁ Ἀπόστολος μεταφορικὰ γιὰ νά ἀναφερθεῖ στοῦ πνευματικὸ σθένος καί τὴν ἐπιμονή πού προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη πίστη. Καί ὁ ἴδιος παραδέχεται ὅτι μπορεῖ νά ὑπομείνει τὰ πάντα ἀφοῦ λαμβάνει δύναμη ἀπὸ τὸ Χριστό.9,14

Δύο ἀκόμα ἀθλητικοὶ ὄροι πού χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὸν Παῦλο εἶναι ἡ νίκη καί ἡ ἥττα. Ἡ νίκη στὴ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐπιτυχημένη πνευματικὴ ζωὴ τοῦ πιστοῦ. Ἀντιθέτως, ἡ ἥττα ἀναφέρεται στήν ἀποτυχημένη πνευματικὴ ζωὴ καί τὴν ὑποδούλωση τῶν χριστιανῶν σὲ πλαίσια ἀντίθετα τῶν χριστιανικῶν διδασκαλιῶν. Γιὰ αὐτὸ τὸ λόγο ὁ Παῦλος ἐνθαρρύνει τοὺς πιστοὺς νά προσπαθήσουν νά μὴν ἠττηθοῦν ἀπὸ τὸ κακό, ἀλλὰ νά καταστείλουν τὸ κακό μὲ τὸ καλό.

Ἐξ ὧν ἀναφέραμε στήν ὁμιλία, συμπεραίνεται ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος δὲν ἐπικέντρωσε τὸ διδασκαλικὸ του ἔργο σὲ θέματα σχετικὰ μὲ τὴν ἀθληση καί ἐκγύμναση τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Οἱ σχετικὲς ἀναφορές του, σκοπὸ εἶχαν τὴν ἐξήγηση, ἀνάλυση καί ἔμφαση βασικῶν θεολογικῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως.

Χρησιμοποίησε «ἀθλητικὲς εἰκόνες καί ὄρους» γιὰ νά ἐκφράσει μὲ γλαφυρὸ καί κατανοητὸ τρόπο τίς θεολογικὲς ἀλήθειες στοὺς διδασκόμενους.

Ὁ παραλληλισμὸς τῆς χριστιανικῆς ζωῆς μὲ ἀθλητικὸ ἀγώνα, γίνεται γιὰ νά φανεῖ ἡ δυσκολία καί προσήλωση στὸ στόχο πού ἐπιδεικνύουν οἱ ἀθλητὲς τῶν ἀγωνισμάτων. Λόγω τῆς προσήλωσης στὸ στόχο τους καί τῆς συνεχοῦς προσπάθειας γιὰ βελτίωση, ἀπέτελεσαν παράδειγμα γιὰ τοὺς πιστοὺς.

Ἡ ἀσκηση πού ἐπιβάλλουν οἱ ἀθλητὲς στὸν ἑαυτὸ τοὺς θεωρήθηκε χρήσιμη ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο ἀλλὰ ὄχι ἀρκετὴ. Τὰ ἀγωνίσματα χρησιμεύουν στὴ διάπλαση τοῦ σώματος καί τὴν εὐρωστία του, ἀλλὰ τὸ σῶμα εἶναι πρόσκαιρο καί ἔχει περιορισμένη χρησιμότητα πού περιορίζεται στήν παρούσα ζωὴ.

Πιὸ σημαντικὴ ἔκρινε τὴ γύμναση τοῦ ἑαυτοῦ μας στήν εὐσέβεια, καθὼς ἡ εὐσέβεια εἶναι σὲ ὅλα ὠφέλιμη, στήν ἐπίγεια ἀλλὰ καί στὴ μελλοντικὴ ζωὴ.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νά εἶναι πραγματικὰ εὐσεβεῖς, ὀφείλουν νά ἀσκοῦν σὲ αὐτὴν διαρκῶς τὸν ἑαυτὸ τους. Ἀπαιτεῖται γιὰ αὐτὸ συνεχῆ καί ἀκατάπαυστη ἀσκηση. Ὁ ἀγώνας τῶν χριστιανῶν χρειάζεται ἐπαγρύπνηση καί ὄχι χαλάρωση τῆς προσπάθειάς τους.

Ὁ Παῦλος κάλεσε τοὺς χριστιανούς νά ἐπιδεικνύουν στήν ζωὴ τους παρόμοιο ζῆλο μὲ τοὺς ἀθλητὲς, ξεπερνώντας τὰ πολλὰ καί σημαντικὰ ἐμπόδια πού συναντοῦν στήν προσπάθεια ἐπίτευξης τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν τους. Ἡ ἐπίτευξη τοῦ στόχου τους ἀποτελεῖ νίκη, ἐκφράζοντας ἔτσι τὴ σημασία τῆς ἐπιτυχίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αλμπανιδής, Ε. (2004). Ιστορία της άθλησης στον αρχαίο ελληνικό κόσμο. Σάλτο.
2. Bronner, O. (1962). "The Apostle Paul and the Isthmian Games", In: The Biblical Archeologist Vol. XXV,
3. Decker, W. (2004). Ο άθλητισμός στην ελληνική αρχαιότητα, (Μτφρ. Αμαλία Μακατσώρη), Εκδόσεις Παπαζηση, Αθήνα
4. Fee, D. (1988). The First Epistle to the Corinthians, The international Commentary on the New Testament, Eerdmans Publishing Co.
5. Henderson, W. (1996). Paul's use of athletic imagery. Unpublished Doctoral Dissertation, B. A. Mississippi State University.
6. Κιλίφης, Τ. (1999). Επιστολές άποστόλου Παύλου: Τόμος Α & Β
7. Koch, A. (1999). "The apostle Paul and the sports", in: W. Schank (eds.): *Begegnung. Schriftenreihe zur Geschichte der Beziehung zwischen Christentum und Sport, Volume 1.*
8. Τρεμπέλας, Π. (1978). Υπόμνημα εις τὰς επιστολάς της Καινής Διαθήκης: Τόμος 1. Αδελφότης Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ».
9. Σκώνη Στ., Απόστολος Παῦλος καὶ Ἀθλητισμός, Εργασία
10. Ramsay M. W., (1979). Luke the Physician and other studies in the History of Religion, Baker Book House
11. Καινή Διαθήκη. Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων 18.3
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ
12. Απόστολος Παῦλος, Α' Κορινθίους, κ', 9
13. Απόστολος Παῦλος, Α' Τιμόθεον, στ', 8-12.
14. Απόστολος Παῦλος, Φιλιπησίους, α', 27, Δ.
15. Απόστολος Παῦλος, Β' Τιμόθεον, β, 4
16. Απόστολος Παῦλος, Β' Θεσσαλονικεῖς, γ', 1.
17. Απόστολος Παῦλος, Γαλάτας, ε', 7.
18. Απόστολος Παῦλος Εφεσίους, στ', 12.

ΣΕΡ ΣΤΗΒΕΝ ΡΑΝΣΙΜΑΝ

(7 Ιουλίου 1903 -1η Νοεμβρίου 2000)

Ο ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΕΡΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Τῆς Δρ. Φιλολογίας κ. Μαρίας - Ἐλευθερίας Γ. Γιατράκου, Δρ. Φιλολογίας

Δ'

Ὁ Ράνσιμαν ὑπῆρξεν ἕνας ἄνθρωπος ποῦ ποτὲ δὲν βαρέθηκε στὴ ζωὴ του. Οἱ συζητήσεις του, οἱ διαλέξεις του, ἡ ζωὴ του, χαρακτηρίζονταν ἀπὸ ζωντάνια. Ὁ ἴδιος εἶχε ἐκφρασθεῖ γι' αὐτὸ σὲ μίᾳ συνέντευξή του στὸ New Yorker. Ὑπῆρξεν ἕνας ἀπὸ τοὺς τελευταίους μεγάλους τῆς ἀφηγηματικῆς σχολῆς. Ἱστορία γιὰ τὸν Ράνσιμαν σημαίνει ἀφήγηση σημαντικῶν γεγονότων, σημαντικῶν θεσμῶν καὶ σημαντικῶν ἀνθρώπων, ποῦ ἄλλαξαν τὴν ἀνθρώπινη μοίρα, μὲ σκοπὸ τὴ βαθύτερη κατανόηση τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Ράνσιμαν διάλεγε μεγάλα θέματα γιὰ νὰ ἀναπτύξει: Ἡ ἱστορία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὑπὸ ὀθωμανικὴ κατοχὴ, ὁ βυζαντινὸς πολιτισμὸς, ἡ ἱστορία τῶν Σταυροφοριῶν ἀπὸ τὴν κατάληψη τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τὸν Ὁμάρ, ἀπὸ τὸ 638 ὡς τὴν πτώση τοῦ βασιλείου τῆς Ἄκρας τὸ 1291. Ἐπεξεργαζόταν ὅλα αὐτὰ τὰ θέματα μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ ὕστερα ἀπὸ ἐνδελεχὴ ἔρευνα, προκειμένου νὰ συγγράψει τὴν ἱστορία μὲ τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ ἀκρίβεια. Διάβαζε ὅλες τὶς πηγές, χρησιμοποιώντας γιὰ τὴν ἱστορία τῶν Σταυροφοριῶν, γιὰ πρώτη φορά, ὁλόκληρο τὸ ὑλικὸ - πηγές βυζαντινές,

δυτικοευρωπαϊκές, αρμενικές, συριακές. Ο ίδιος κρατούσε τις λεπτές συγγραφικές ισορροπίες, λέγοντας ότι «ο ιστορικός δεν πρέπει να πνίγεται σε λεπτομέρειες ή να περιορίζεται σ' αυτές». Βεβαίως, στα μεγάλα του έργα είναι λεπτομερής στην αφήγηση των γεγονότων. Δουλειά, όμως, και ιδιαίτερο καθήκον του είναι να συνθέτει. Συνθέτει με πνεύμα αντικειμενικό και κριτικό, προσέχοντας πέρα από τα συγκεκριμένα γεγονότα τη μεγάλη και πολυσύνθετη ιστορική εικόνα, τις ρίζες της στο παρελθόν και τη σημασία της για τὸ μέλλον.

Βεβαίως, ἐπὶ πολλές δεκαετίες δὲν ἦταν τῆς μόδας στὴ διεθνή ἱστοριογραφία ἡ ἀφηγηματικὴ ἱστορία, ἰδιαίτερος μετὰ τὸν πόλεμο, ἀλλὰ ἄλλες σχολές, ὅπως τῶν Annales, ἡ οἰκονομικὴ Σχολὴ μὲ παρέκκλιση στὴν οἰκονομετρία, ἡ στρουκτουραλιστικὴ σχολή, ἡ ἀποδομητικὴ Πρόσφατα, οἱ ἱστορικοὶ ἄρχισαν νὰ ἐπανέρχονται στὴν ἀφηγηματικὴ ἱστορία καὶ νὰ ἐπιδεικνύουν ὄλο καὶ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον. Παρὰ τὰ ἄλλα ἱστοριογραφικὰ ρεύματα, ὁ Ράνσιμαν ἔμεινε πιστὸς στὸ εἶδος τῆς ἱστορίας ποὺ θεωροῦσε πιὸ ἀποτελεσματικὸ. Εἶχε βαθιὰ γνώση τῶν πηγῶν καὶ τῶν γεγονότων. Εἶναι δυστύχημα ποὺ ὁ Ἐντουαρντ Γκίμπον, ποὺ ἀπεχθανόταν βαθύτατα τὸ Βυζάντιο καὶ χειριζόταν ἄριστα τὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα μὲ τὸ ἔργο του «Ἡ παρακμὴ καὶ ἡ πτώση τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας», ἔργο κλασικὸ, παρουσίασε στοὺς ἀνθρώπους μίαν ἀρνητικὴν εἰκόνα γιὰ τὴ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ Ράνσιμαν ποὺ ἔγραφε σὲ κομψὸ λόγο καὶ μὲ γλαφυρότητα καὶ χάρη καὶ δύναμη.

Μὲ τὴ δύναμη τῆς πέννας τοῦ ὁ Ράνσιμαν ἄφησε κείμενα ἀξέχαστα ποὺ ἀντέχουν στὸ χρόνο καὶ ἀποτύπωσε στὴ συνείδηση τοῦ ἀναγνώστη εἰκόνας διαφορετικῆς ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ παρουσίασε ὁ Γκίμπον Ἡ ἱστορία τῶν Σταυροφοριῶν εἶναι πραγματικῶς ἓνα ἀριστοῦργημα ἀφηγηματικὸ, ἐφάμιλλο τῶν καλύτερων κειμένων στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα. Εἶναι χαρακτηριστικὸς ὁ τρόπος ποὺ ὀλοκλήρωσε τὰ κείμενά του. Ὅπως ὁ ἴδιος ἔλεγε, γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ ὅτι ὁ ρυθμὸς τῆς γλώσσας ἦταν σωστὸς καὶ τὸ κείμενο ἔρεε, τὸ διάβαζε ὁ ἴδιος μουρμουριστά. Μακάρι νὰ μὴν εἶχαν ἐλαττωθεῖ οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἀφηγηματικῆς ἱστορίας μὲ εὐρεία παιδεία καὶ βαθιὰ γνώση τῶν σπουδαίων λογοτεχνικῶν κειμένων, προσόντα τὰ ὁποῖα κατεῖχε ὁ Σέρ Στῆβεν Ράνσιμαν. Ὁ Ράνσιμαν ἦταν ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς τοῦ Βυζαντίου ποὺ ἀγαποῦσαν καὶ σέβονταν τὸ ἀντικείμενο τῆς ἱστορικῆς τους ἐνασχόλησης. Δυστυχῶς, ἡ ἀγγλοσαξονικὴ σχολὴ τῶν βυζαντινολόγων ἔχει νὰ ἐπιδείξει σοβαροὺς ἐπιστήμονες μὲ τίτλους καὶ πειστικότητα, οἱ ὁποῖοι ὁμως μισοῦσαν τὸ Βυζάντιο. Εἴτε διότι τὸ ἐβλεπαν σκοταδιστικά, λόγω καὶ τῆς θρησκείας ποὺ τὴ θεωροῦσαν ὡς ἀρνητικὸ παράγοντα εἴτε γιὰ τὸ Βυζάντιο δὲν ἦταν ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα ἢ ἀντιστρόφως ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία. Στὴ σύγχρονη Ἑλλάδα δυστυχῶς ἀπὸ μερικοὺς ὑπάρχει ἀρνητικὴ θεώρηση τοῦ Βυζαντίου, ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς εἰδικούς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἓνα σημαντικὸ μέρος τοῦ μορφωμένου κοινοῦ. Ἀντιθέτως, ὁ Ράνσιμαν καταλάβαινε πολὺ καλὰ τὸ Βυζάντιο καὶ τὸ θεωροῦσε ὡς τὴν πιὸ πολιτισμένη καὶ φωτισμένη κοινωνία τοῦ Μεσαίωνα.

Εἶναι μνείας ἀξίον τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ράνσιμαν ὑπῆρξεν ἓνας ἀπὸ τοὺς μὴ Ἕλληνες ἱστορικοὺς ποὺ ἐβλεπαν στὸ Βυζάντιο τὴ μεσαιωνικὴ φύση τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅπως ἄλλωστε ἐβλεπε καὶ τὴ συνέχεια μὲ τὸν ἑλληνισμό ὑπὸ ὀθωμανικὴ κατοχῇ. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀνεκτίμητης ἀξίας συμβολὴ του στὴν ἱστοριογραφία τοῦ Βυζαντίου.

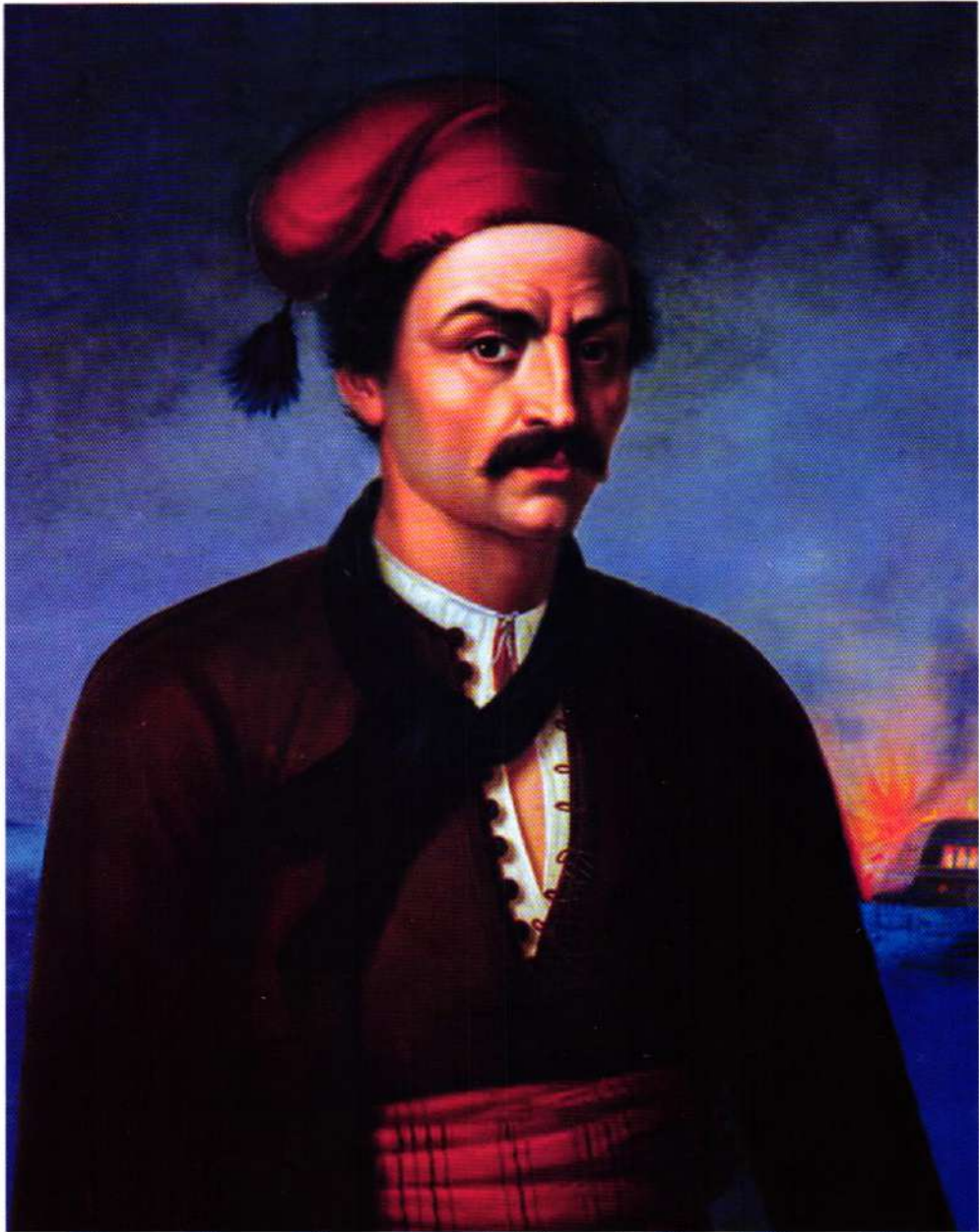
(συνεχίζεται)

Μνήμη Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου
(Ι.Ν. Ἁγ. Νικολάου Λιθίου 21.06.21)

Μνήμη Ἁγ. Ἀθανασίου τοῦ Παρίου
(Ι.Ν. Ἁγ. Γεωργίου Ρεστών 24.06.21)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΑΡΗΣ

ΓΛΩΣΣΙΜΟ
ΤΕΛΟΣ
POST PAGE
Τεκ. Οποιοσδήποτε
Απ. Αθ.
ΕΛΛΑΣ - ΘΕΣΣΑΛΙΑ

(ISSN:2529-1254)